

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ПЕТРА МОГИЛИ
Факультет фізичного виховання та спорту
Кафедра олімпійського та професійного спорту

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**«ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДГОТОВКИ ТРЕНЕРА-
ВИКЛАДАЧА З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ ДО ПРОВЕДЕННЯ
СПОРТИВНО-МАСОВОЇ РОБОТИ »**

**«INCREASING THE EFFICIENCY OF THE TRAINING OF THE
TRAINING TEACHER IN PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS FOR
THE CONDUCT OF SPORTS AND MASS WORK »**

Магістрантки групи 683
галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальність 017 Фізична культура і спорт
Димченко Олена Володимирівна

Керівник: кандидат наук з фізичного
виховання і спорту, доцент
**Харченко-Баранецька Людмила
Леонідівна**

Рецензент:
К. пед. н., викладач КЗЛОП «Самбірський
Фаховий педагогічний
коледж ім. І. Філіпчука»
Кругляк Олег Ярославович

ЗГІДНО РІШЕННЯ КАФЕДРИ
ОЛІМПІЙСЬКОГО ТА ПРОФЕСІНОГО СПОРТУ

Протокол № 5 від 31.01.2024 року

Кваліфіковану роботу здобувачки другого (магістерського) рівня вищої освіти
Димченко Олени Володимирівни
на тему: «Підвищення ефективності підготовки тренера-викладача з фізичної
культури і спорту до проведення спортивно-масової роботи» рекомендувати до
захисту.

Завідувачка кафедри

Довгань Н.Ю.

Декан факультету

Тупєєв Ю.В.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ТРЕНЕРА-ВИКЛАДАЧА З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ ДО ПРОВЕДЕННЯ СПОРТИВНО-МАСОВОЇ РОБОТИ	8
1.1. Сучасна освіта тренерів-викладачів та значення спортивно-масової роботи задля оздоровчої діяльності серед населення.....	8
1.2. Специфіка фізичного виховання учнів засобами спортивно-масової роботи, тренером- викладачем з фізичної культури і спорту.....	12
1.3. Особливості діяльності тренера-викладача та спортивно- оздоровчої роботи з дітьми старшого шкільного віку під час проведення спортивно- масової роботи.....	17
Висновки до Розділу 1.....	21
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ	23
2.1. Методи дослідження.....	23
2.2. Організація дослідження.....	25
РОЗДІЛ 3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ЧАСТИНА	28
3.1. Загальна характеристика різновидів проведення спортивно-масової роботи з дітьми старшого шкільного віку	28
3.2. Алгоритм підвищення підготовки тренерів-викладачів з фізичної культури і спорту до проведення спортивно-масових заходів.....	42
3.3. Опитування тренерів-викладачів з фізичної культури і спорту.....	45
3.4. Методичні рекомендації до ефективної підготовки тренерів-викладачів з фізичної культури і спорту до проведення спортивно-масових заходів.....	50
Висновки до Розділу 3.....	57
ВИСНОВКИ.....	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	62
ДОДАТКИ.....	70

АНОТАЦІЯ

Димченко О.В. «Підвищення ефективності підготовки тренера-викладача з фізичної культури і спорту до проведення спортивно-масової роботи» // Кваліфікаційна робота магістра / за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт». – Чорноморський національний університет імені Петра Могили, 2024. 77с.

У роботі обґрунтовано особливості підвищення ефективності підготовки тренера-викладача з фізичної-культури і спорту до проведення спортивно-масової роботи. Теоретично обґрунтовано проблему пошуку ефективних засобів підвищення ефективності проведення спортивно-масової роботи з дітьми старшого шкільного віку. Проведено опитування педагогічної майстерності педагога та професійних компетенцій. Розроблено алгоритм підвищення підготовки тренерів-викладачів з фізичної культури і спорту до проведення спортивно-масової роботи. Експериментально доведено, що для підвищення ефективності підготовки тренерів-викладачів важливі професійна компетентність та якість.

Матеріали дослідження можуть використані для підвищення кваліфікації тренерів-викладачів ДЮСШ, викладачів фізичного виховання закладів вищої освіти, фахівців галузі фізичної культури і спорту.

Ключові слова: спортивно-масові заходи, тренер-викладач, старший шкільний вік, фізичне виховання, практико-педагогічний досвід, опитування, алгоритм.

ANNOTATION

Dymchenko O.V. "Increasing the effectiveness of the training of a coach-teacher in physical culture and sports to conduct mass sports work" // Master's Qualification Work / specialty 017 "Physical Culture and Sports". – Petro Mohyla Black Sea National University, 2024. 77 p.

The work substantiates the peculiarities of increasing the effectiveness of the training of a coach-teacher in physical culture and sports for conducting mass sports work. The problem of finding effective means of increasing the effectiveness of mass sports work with children of high school age is theoretically substantiated. A survey of the teacher's pedagogical skills and professional competencies was conducted. An algorithm for improving the training of trainers-teachers in physical education and sports for the implementation of collective and mass work has been developed. It has been experimentally proven that professional competence and qualities are important for increasing the effectiveness of teacher trainer training.

The research materials can be used to improve the skills of coaches and teachers of CYSS, teachers of physical education in higher education, specialists in the field of physical culture and sports.

Key words: sports and mass events, trainer-teacher, high school age, Physical Education, practical and pedagogical experience, poll, algorithm.

ВСТУП

Актуальність обраної теми кваліфікаційної роботи полягає у тому, що в сучасних умовах фізична культура – це частина життя, система спеціальних вправ і спортивної діяльності, спрямованих на розвиток фізичних і духовних сил кожної людини. Вона спирається на наукові дані про фізичні та психічні можливості організму, на спеціальну матеріально-технічну базу, що сприяє їх прояву та розвитку. Фізична культура, як частина загальної культури спрямована на гармонійний розвиток фізичних, психологічних сил та морального духу людини.

Слід також відмітити, що масовість та загальність фізичної культури забезпечується законодавчо [1, 2, 3] зокрема зазначена проблема актуалізується із допомогою Законів України та інших підзаконних нормативних актів, згідно яких наголошується необхідність неперервності, гнучкості, доступності, відкритості, гуманістичної спрямованості фізкультурної освіти.

На підставі законодавчих ініціатив, розвиток спорту на місцях відбувається завдяки виконанню різноманітних обов'язкових програмами фізичного розвитку; комплексних програм фізичного виховання учнів усіх класів загальноосвітніх та професійних шкіл; фізичною підготовкою у вузах, спорттовариствах, клубах та секціях здоров'я; програм спортивних шкіл, секцій, гуртків, та ін.

Широко використовується різноманітність форм здійснення фізичної культури. Разом з тим, з метою підвищення рівня фізичної культури, має місце потреба у підвищенні ефективності підготовки тренерів - викладачів з фізичної культури і спорту до проведення спортивно-масової роботи. В тому числі, важливу роль формуванні мотивації до занять фізичними вправами грає позакласна спортивно-масова робота тренерів – викладачів.

Отже, виходячи із потреб відповідно до мети дослідження, необхідно в ході дослідження уніфікувати порядок організації та проведення спортивно-масових заходів в межах удосконалення та підвищення ефективності тренера

- викладача, а для цього необхідно розробити алгоритм послідовних дій з тим, щоб у цьому процесі могло взяти участь якнайбільше юних спортсменів, тренерів, представників спортивної громадськості, олімпійських призерів та чемпіонів, видатних спортсменів та ін.

Таким чином та відповідно до всього вищесказаного, розуміємо актуальність обраної теми дипломної роботи.

Відповідно до актуальності тематичного напрямку **мета дослідження:** експериментально обґрунтувати підходи до підвищення ефективності підготовки тренера-викладача з фізичної культури і спорту до проведення спортивно-масової роботи.

Згідно із метою дослідження поставлені наступні **завдання:**

1. Проаналізувати теоретико-методологічні основи підготовки та діяльності тренера-викладача з фізичної культури і спорту до проведення спортивно-масової роботи .
2. Дослідити значення спортивно-масової роботи для підростаючого покоління.
3. Розробити методичні підходи підвищення ефективності підготовки тренера-викладача з фізичної культури і спорту до проведення спортивно-масової роботи .
4. Експериментально перевірити готовність тренера-викладача з фізичної культури і спорту до проведення спортивно-масової роботи .

Об'єкт дослідження: підготовка тренера-викладача з фізичної культури і спорту до проведення спортивно-масової роботи.

Предмет дослідження: процес підвищення готовності тренера-викладача до проведення спортивно-масової роботи з старшими школярами.

Публікація. за напрямком дослідження опублікована наукова стаття у збірці: «МОГИЛЯНСЬКІ ЧИТАННЯ – 2023: Досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні: глобальний, національний та регіональний аспекти».

Апробація. Окремі напрями дослідження доповідались у XXVI Всеукраїнській щорічній науково–практичній конференції «Могилянські

читання – 2023: досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні: глобальний, національний та регіональний аспекти», практична конференція «Актуальні проблеми фізичного виховання, спорту та фізкультурно - спортивної реабілітації» (7 листопада 2023 р.), м. Миколаїв.

Структура роботи: кваліфікаційна робота включає вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел (62 найменування) та 3 додатки. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи - (61) сторінка комп'ютерного тексту.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ТРЕНЕРА-ВИКЛАДАЧА З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ ДО ПРОВЕДЕННЯ СПОРТИВНО-МАСОВОЇ РОБОТИ

1.1. Сучасна освіта тренерів-викладачів та значення спортивно-масової роботи задля оздоровчої діяльності серед населення

Фізична культура є складовою загальної культури, одним із важливих засобів виховання підростаючого покоління, зміцнення його здоров'я, всебічного розвитку фізичних здібностей, підготовки до праці та захисту країни.

Регулярні заняття фізичною культурою та спортом загартовують організм, допомагають на довгі роки зберегти високу працездатність. Проводячи дослідження основ підготовки та діяльності тренерів-викладачів з фізичної культури та спорту, зокрема у частині проведення спортивно-масової роботи, слід в першу чергу відмітити, що основним завданням тренера-викладача в даному аспекті являється поступове підведення тих хто займається певним видом спорту до оптимальної фізичної, технічної, тактичної та психічної готовності у відповідному виді спорту чи спортивній дисципліні [19, С.301].

У роботі кожного тренера – викладача із виду спорту, є важка, але дуже важлива місія – бути добрим фахівцем. Якою б не була важка робота тренерської діяльності, безсумнівно, вона потрібна дітям, оскільки основною структурною ланкою в вихованні повноцінної особистості із дитячого віку, є фізичний розвиток. Саме у даному проміжку розвитку дитини, особливо в підлітковий вік, організується спортивна діяльність, формуються соціальні відносини між дітьми. Також, тренерами - викладачами реалізується турбота про соціальний добробут дітей, вирішуються проблеми їхнього дозвілля,

здійснюється первинне згуртування колективів, формується відповідна емоційна атмосфера [10].

Організатором діяльності дітей, координатором виховних впливів залишається тренер–викладач, в ролі вихователя. Саме він безпосередньо взаємодіє як з дітьми, так і з їхніми батьками, щиро прагне допомогти дітям у вирішенні їхніх проблем у дружньому колективі, цікаво та з користю організувати табірне життя. Тренер-викладач виконує дуже важливі та відповідальні завдання. Він є організатором виховної, спортивної роботи та наставником дітей, організовує та виховує дитячий колектив, поєднує виховні зусилля вихователів, батьків та громадськості.

Тренерське керівництво, як проблема збирає в вузол всю сукупність найрізноманітніших і найскладніших питань виховання та підготовки дітей. І тому розгляд даної обраної нами теми, подвійно цікавий: вона дозволяє розкрити широку картину наукового бачення виховного процесу та вивірити традиції організації виховання дітей, які використовують у своїй діяльності тренери – викладачі вже протягом багатьох десятиліть, а також дає можливість розгорнути ідеальну конструкцію логічно точного та ясного практичного втілення науково-педагогічних ідей щодо виховання із допомогою спортивно-масових заходів дітей старшого .

В умовах сучасного етапу розвитку фізичного виховання та спорту, освіта та освітній процес [7, С.79] передбачають використання тренером-викладачем деяких аспектів психологічної підготовки спортсменів, яка полягає у формуванні установки на діяльність змагання у спортивно-масовій роботі, та створенні умов для адаптації спортсменів до екстремальних умов цієї діяльності.

Це з певними особливостями та умовами проведення змагань, і навіть індивідуальними психічними особливостями особистості кожного спортсмена.

Важливу роль у процесі організації спортивно-масових заходів відіграє характер наставника (тренера–викладача), його погляди та рівень теоретичної

та практичної підготовки. Авторка Безкоровайна Л. В. [12] до особливостей діяльності тренера-викладача відносить :

1. Індивідуальний характер. Це означає, що тренер самостійно вирішує завдання, пов'язані з психологічним та педагогічним впливом на людину. Рішення суто педагогічних завдань пов'язані не лише з навчанням та вихованням, а й зі збором необхідної інформації для створення психологічної характеристики кожного спортсмена з метою вибору адекватних засобів та методів психологічного впливу на нього.

2. Невизначена ймовірність досягнення поставленої мети. Досягнення поставленої мети залежить не лише від тренера, а й від спортсменів, керівництва, матеріальної бази баскетбольної школи.

3. Високе психологічне навантаження, особливо на змаганнях. Робота тренера завжди на увазі. Тому поведінка тренера в умовах соціального оточення характеризується певною психологічною напругою, яка проявляється у зовнішніх ознаках спілкування зі спортсменами, колегами, керівництвом. Порушений емоційний стан тренера може (а це небажано) супроводжуватися емоційними зривами як на тренуваннях, так і на змаганнях. Емоційна напруга (особливо на змаганнях) передається спортсменам, тому дуже важливою є вміння тренера регулювати свій стан, стримувати емоції.

4. Добровільність контактів спортсменів з тренером (спортсмен може будь-коли піти від свого тренера до іншого).

5. Ефективність діяльності тренера залежить від мотивації спортсменів. При цьому перед тренером стоїть важке завдання пошуку талантів та активізації спортсменів на підвищення спортивної майстерності, що становить одну із труднощів у роботі тренера.

6. Творчий характер праці тренера проявляється у його постійному пошуку, експериментуванні, роботі над собою.

7. Широта характеру відносин тренера зі спортсменами полягає в тому, що спілкування тренера зі спортсменами відбувається не тільки на тренуванні, а й у школі, на дозвіллі, на виїзді.

8. Підвищена зайнятість тренера під час підготовки спортсменів – значно більше шестигодинного робочого дня.

9. Діяльність тренера не регламентована і здійснюється не лише у робочий час, а й у вечірній, у недільні та святкові дні. Найчастіше тренери вдома проводять менше часу, ніж на роботі. Ця особливість діяльності потребує фанатичного ставлення до своєї роботи.

10. Часті виїзди на збори, змагання, розлука із сім'єю.

11. Спрямованість уваги тренера має свої особливості у різних видах спорту.

12. Різна ступінь психічної напруги під час навчання спортивним рухам.

13. Можливість отримання травм під час навчання та страхування спортсменів.

14. Широта спілкування тренера полягає в тому, що в процесі роботи йому доводиться спілкуватися з великим колом людей. Це вимагає від тренера сформованості комунікативних та організаторських умінь.

15. Складність та постійні труднощі у діяльності тренера вимагають від людини, яка присвятила себе цій професії, професійного покликання, без якої неможливо досягти успіху в цій роботі.

Професійне покликання – це наявність у людини схильності, здібностей та стійкого інтересу до цього виду діяльності [41, 17].

Також слід враховувати те що сучасна освіта тренерів-викладачів передбачає, що на різних етапах спортивного вдосконалення спортсмена тренер виступає у різних ролях:

1. У ролі опікуна – на ранніх етапах спортивної діяльності, коли тренеру доводиться спілкуватися зі спортсменами і в школі, і в сім'ї. Тренер стає старшим товаришем, другом і водночас опікуном. Ця дружба може тривати все життя, якщо тренер вчасно відчує момент переходу до виконання наступних ролей. В іншому випадку може статися розрив між тренером та спортсменами.

2. У ролі наставника – на пізніших етапах спортивної діяльності, коли ще продовжується становлення спортсменів. Тренер у період навчає складним спортивним рухам, озброює спортсмена необхідними ЗУН, хіба що створює собі партнера для спільної роботи – підготовки спортсмена до досягнення високих результатів.

3. У ролі керівника – на етапі спорту найвищих досягнень. Цей період вимагає від тренера тонкого керівництва для вибору найбільш оптимальних шляхів підготовки до різних змагань, визначення цільової установки на змагання [17, 44].

Отже, особливості діяльності тренера-викладача та професія тренера в сучасній освіті, належить до педагогічних професій і містить у собі самі компоненти, як і професія педагога, але має свої особливості. Ці особливості полягають у тому, що спорт постійно розвивається, рекорди зростають, змінюються методи тренування. Сьогоднішній тренер – це тренер, який перебуває у постійному пошуку. Таким чином у діяльності тренера-викладача виділяються найбільше творчий та руховий компоненти, що повинно становити основу діяльності із навчання майбутніх тренерів-викладачів.

1.2. Специфіка спортивно-масової роботи в сфері фізичної культури і спорту

У сучасних умовах високої технічної та психофізичної інтенсивності праці одним з головних лімітуючих факторів стає чинник здоров'я. Здоров'я є також і соціально значимим феноменом, за рівнем і станом якого судять про ступінь розвитку і про благополуччя суспільства. Таким чином, специфіка виховання учнів засобами спортивно-масової роботи повинна враховувати дані об'єктивні реалії.

Стан здоров'я підрастаючого покоління, зокрема учнів старших класів 15-17 років, сьогодні багато в чому визначає основні тенденції формування здоров'я населення країни загалом та її трудовий потенціал у найближчому майбутньому [16].

На сучасному етапі підвищився інтерес громадськості та представників науки як в Україні, так і закордоном до проблем оздоровчої фізичної культури засобами спортивно-масової роботи. У найбільш розвинених країнах оздоровча фізична культура займає пріоритетне місце в профілактиці, і корекції і компенсації і наслідків впливу на здоров'я людей несприятливих он факторів. Основу оздоровчої фізичної культури складає здоровий спосіб життя людини, що складається з правил поведінки, її харчування, думок, вчинків і звичок.

Навчати здоровому способу життя необхідно з дитинства, щоб особистість формувалася здоровою фізично, психологічно і духовно, а також відчувала потребу у здоровому образі життя [19, С.33].

В даний час багато фахівців роблять спроби знайти раціональний і підхід до розробки принципів і критеріїв про формування такого поняття, як здоровий спосіб життя (ЗСЖ) в межах спортивно-масової роботи. Виділяють ЗСЖ населення і ЗСЖ людини.

ЗСЖ населення – такий образ і життя, який забезпечує поєднання повноцінної біологічної та соціальної адаптації з можливістю максимального самовираження нації в і конкретних умовах життя і визначає подальший розвиток суспільства.

ЗСЖ людини – це максимальна кількість біологічно і соціально цілеспрямованих форм і способів життєдіяльності, адекватних потребам і можливостям людини, усвідомлено реалізованих нею, що забезпечують формування, збереження та зміцнення здоров'я, здатність до продовження роду та досягнення активного довголіття.

За визначенням Карасевич С. А. [36, С.85]: ЗСЖ – це спосіб життєдіяльності, спрямованої на збереження та зміцнення здоров'я людей, як умови і передумови існування і розвитку інших сторін образу і життя.

На формування ЗСЖ впливають і стереотипи відносин між людьми, їх життєвий досвід і соціальні умови, які визначаються середовищем і залежать від них. Провідна роль у формуванні ЗСЖ належить фізичному вихованню

підростаючого покоління, зокрема у частині проведення спортивно-масової роботи серед учнів старших класів 15-17 років.

У роботах багатьох науковців фізичне виховання розглядається, як складова частина ЗСЖ, як засіб оздоровлення, це також, «соціально - гігієнічний і лікувально-профілактичний засіб» [15, С.153].

Прикладні дослідження оздоровчої спрямованості спортивно-масових заходів та заняття фізичними вправами проводили Артемович О. І. [5], Карасевич С. А. [33], Наумчук В. І. [47], Чещейко С. [56], Шаповалова І. [58]. Також, в даний час цією проблемою займаються багато інших вчених. Існує безліч факторів, які так чи інакше впливають і на тривалість життя. У проведених дослідженнях [5,33,56] докладно перераховуються фактори, які різноспрямовано впливають на організм. Так, відзначають 51 фактор позитивного впливу та 52 фактори негативного впливу на здоров'я.

Провідними факторами збереження та зміцнення і здоров'я автори називають: фізичну активність і фізичне тренування, якісні продукти та збалансоване харчування, емоційну гармонію та настрій, повноцінний відпочинок та ще відновлення, також виключають фактори, але які негативно впливають і на організм. За даними численних досліджень, кожен з факторів ризику економіки знижує тривалість життя. Одне з провідних місць займає гіподинамія, тобто недостатність рухової активності людини.

Під час дослідження можливостей застосування спортивно-масових заходів у фізичному розвитку старших учнів, варто враховувати, що підлітковий вік – період зростання та розвитку дитини. Варто лише подивитися на підлітка, щоб побачити зовнішні особливості: нескладність, непропорційність частин тіла, незручність рухів.

У наш час велику увагу приділяють вивченню здоров'я та фізичного розвитку дітей саме цього віку. Причиною цього вивчення є система фізичного виховання у школах, яка сприяє поліпшенню здоров'я та фізичного розвитку дітей підростаючого покоління.

Фізичне виховання – це цілеспрямована та організована система фізкультурної та спортивної діяльності дітей. Воно покликане розвивати тіло дітей у єдності з волею, почуттями та інтелектом [9].

Метою даного фізичного виховання є гармонійний розвиток тіла дитини, у єдності з розумовим, трудовим, емоційно-моральним та естетичним вихованням.

Завданням фізичного виховання, у тому числі із проведенням спортивно-масових заходів, є оздоровлення з урахуванням вікових та психологічних особливостей школярів.

У підлітковому віці: розвиваються стійкість до зовнішніх факторів; вольові якості; фізичні якості; формується здоровий спосіб життя; закладається основа фізичного та психологічного здоров'я будь-якої людини.

Саме тому, як сім'ї, так і освітні установи повинні створити благодіючі умови, які сприятимуть розвитку дитини.

З кожним роком фізичний розвиток та підготовленість, а також здоров'я школярів погіршується. Як показують дослідження, у половини учнів спостерігаються проблеми з опорно-руховим апаратом, а трохи більше половини страждають від гіпокінезії.

Серед школярів стає дедалі більше людей із порушеннями постави і зору, фізично слабких і хворих, яких відносять до спеціальної медичної групи. Проблеми зі здоров'ям у школярів спостерігаються не лише через екологію та велике навчальне навантаження, а й через неправильну, слабку освітню роботу, яка проводиться у навчальних закладах.

Фізичне виховання – створення потреби у занятті фізичної культурою, вправами, формуванню правильних переконань, звичок і смаків [14].

Є думка, що якість, з якою проводиться урок, правильний вибір форми проведення заняття, вибір вправ, дуже впливає те що, як підлітки ставляться до занять фізичної культурою, їх рівень інтересу. Звичайно, цікавішою формою заняття підлітки вважають заняття на секціях [8].

Дівчата віддають перевагу таким формам заняття, які спрямовані на оздоровлення організму. У сучасній науковій літературі є безліч відомостей про те, як вправи фізичною культурою, які застосовують на фізкультурно-оздоровчих заходах, впливають на організм підлітків.

В даний час потрібно найбільше уваги приділяти вивченню мотивації підлітків до занять фізичною культурою і, вже на основі цього, розробляти рекомендації щодо того, як можна покращити систему фізичного виховання в школі.

Фізичне виховання – соціально-педагогічний процес, спрямований досягнення фізичної досконалості. У ньому об'єднані освітній та оздоровчий компоненти [11].

В умовах сучасного світу з його політичними та екологічними проблемами вирішувати проблему оздоровлення дітей покликана саме школа. Зараз у ній дуже велике значення мають саме заняття з фізичної культури.

Оздоровлення підлітків у школах проходить не ефективно, оскільки підлітки схильні до перевтоми (багато уроків), різних психологічних захворювань і відхилень у фізичному розвитку.

У сучасних дослідженнях йдеться про те, що форми фізкультурно-оздоровчої роботи, які відбуваються в даний момент, як у школах, так і в дитячих садках, не дають жодного результату і з кожним роком стають менш популярними.

Багато дітей належать до уроку фізичної культури як до непотрібного предмета, не розуміючи його сенсу та значущості.

Таке ставлення відбувається насамперед через погану подачу матеріалу, викладання. Крім того, мотивація підлітків зводиться лише до виконання невеликої фізичної активності.

Дослідження показали, що понад 50% учнів відносять предмет із фізичного культу до предметів другорядних, 25% вважає, що урок з фізичної культури дуже складний, який вимагає від них якихось спеціальних навичок та умінь.

Таким чином, фізичне виховання в підлітковому віці має важливе значення, оскільки воно нерозривно пов'язане з іншими видами навчально-виховної роботи. На заняттях з фізичної культури відбувається як фізичний розвиток, а й виховання інтелектуальне, в дітей віком формується здатність швидко приймати рішення у що склалася екстремальній ситуації.

1.3. Особливості діяльності тренера-викладача та спортивно-оздоровчої роботи з дітьми старшого шкільного віку під час проведення спортивно-масової роботи

Діяльність тренера-викладача у частині формування спортивно-оздоровчої роботи із дітьми старшого шкільного віку, зокрема під час проведення спортивно-масової роботи повинна базуватися на різних компонентах діяльності. Розглянемо структуру кожного компонента діяльності.

Гностичний компонент діяльності тренера включає: вивчення спеціальної літератури з теорії та методики спортивного тренування в обраному виді спорту, педагогіці, психології, біомеханіці, фізіології; вивчення досвіду провідних тренерів; з'ясування причин помилок, труднощів при оволодінні спортивними діями; постійний контроль за рівнем розвитку рухових та вольових якостей; вивчення індивідуально-типологічних особливостей спортсменів; аналіз взаємовідносин зі спортсменами; аналіз та корекція своєї діяльності залежно від результатів засвоєння спортсменами матеріалу, що вивчається, та підвищення спортивної майстерності. Вся ця діяльність тренера обумовлена такими основними вміннями:

- умінням адекватно оцінювати стан тих, хто займається;
- вмінням аналізувати спеціальну літературу та обирати необхідне;
- вмінням знаходити причини помилок та труднощів при оволодінні спортивними рухами;
- умінням аналізувати свою діяльність, діяльність вихованців та колег;
- умінням аналізувати явище та знаходити в ньому головне [11, 42].

Професіоналізм тренера-педагога залежить від уміння правильно аналізувати та перебудовувати власну діяльність. Тому нерідко тренер, виховавши сильного спортсмена, під час виховання наступного покоління неспроможна перебудувати своєї діяльності, і її знижується.

Конструктивний компонент пов'язані з аналізом своєї праці та з установкою у майбутнє проявляється подвійно.

Конструктивний та гностичний компоненти є основою для подальшої роботи тренера. Під час складання перспективних планів тренер враховує індивідуальні особливості кожного спортсмена. При цьому велике значення має здатність прогнозувати спортивні результати своїх вихованців [11, 43].

Організаторський компонент є одним з провідних у діяльності тренера і включає реалізацію своїх планів на практиці, зокрема і у частині проведення спортивно-масових заходів. Це практична діяльність, що вимагає знань, умінь та навичок у своїй роботі та передбачає таке: організацію мовної діяльності у процесі тренування; організацію поведінки тренера у підготовці місць занять, у регулюванні навантаження, у дисциплінарних впливах; організацію діяльності спортсменів під час розучування та виконання спортивних дій; організацію згуртованого спортивного колективу; пропаганду свого виду спорту та створення спортивної бази.

У практиці роботи тренера велике значення мають такі основні організаторські вміння:

- вміння організувати тренувальні заняття, змагання, навчання;
- вміння організувати взаємодію тих, хто займається;
- вміння організувати власну діяльність;
- вміння організувати спортивний колектив та керувати ним;
- вміння створити сприятливий психологічний клімат.

Маючи високорозвинені вміння, тренер зможе з успіхом реалізувати свої плани на практиці [11, 43].

Комунікативний компонент діяльності тренера включає спілкування зі спортсменами та їхніми батьками, а також з керівниками спортивних

організацій та передбачає встановлення з ними правильних взаємин. Комунікативний компонент проявляється: у формі спілкування зі спортсменами, їхніми батьками; у формі спілкування з керівниками, у тоні, в інтенсивності, у мотивах спілкування [11, 45].

Комунікативна діяльність, як і організаторська, є практичною діяльністю тренера та залежить від гностичної.

До складу основних комунікативних умінь входять:

- вміння встановлювати контакт із людьми;
- вміння передбачати настрівання конфлікту та запобігти йому; - вміння використовувати усне мовлення під час спілкування;
- вміння розуміти психічний стан спортсменів;
- вміння керувати своєю поведінкою під час спілкування з людьми.

Творчо-дослідний компонент діяльності тренера передбачає роботу з науковою літературою, пошук нових засобів та методів тренування та застосування їх у підготовці спортсменів. Сама специфіка діяльності тренера потребує наявності у ній творчо-дослідницького компонента. Тільки при постійній роботі над собою та пошуку нового тренер може досягти успіху у своїй роботі. До складу основних дослідницьких умінь тренера входять:

- вміння робити аналіз тренувального заняття, виступи спортсменів на змаганнях;
- вміння працювати з науковою літературою, знаходити нове у підготовці спортсменів та застосовувати на практиці;
- вміння планувати, проводити експерименти та робити висновки [11, 49].

Рухливий компонент. Це специфічний вид діяльності тренера, він включає:

- навчання спортивних дій (показ техніки виконання);
- надання допомоги, страхування, проведення;
- вміння знайти правильно своє місцезнаходження під час навчання спортивним діям [11, 49].

Перелічені компоненти діяльності перебувають у зв'язку друг з одним і постійно вдосконалюються у процесі самостійної роботи тренера за наявності до цього мотивації. Переважання того чи іншого компонента знаходитиме своє відображення у діяльності тренера та характеризуватиме його як «тренер-організатор», «тренер-новатор», «тренер-знавець», «тренер-конструктор», «тренер-комунікатор».

Специфіка виду спорту потребує різного значення прояви здібностей у структурі діяльності спортивного тренера. Людина може бути універсальним втіленням всіх переваг. У кожного щось переважає, кожен, маючи ту чи іншу неповторну межу, здатний яскравіше, повніше розкрити, виявити себе у сфері своєї діяльності. Тренери, які виявляють високий рівень майстерності у конструктивній діяльності, не завжди перебувають на висоті у комунікативній та навпаки. Найкраще людина справляється з тими завданнями, у вирішенні яких спирається на найсильніші боку своєї діяльності. Так формується індивідуальний стиль діяльності тренера.

Суб'єктивні відчуття тренера у стресових ситуаціях підтверджуються об'єктивними вимірами. Ці дані дозволяють рекомендувати тренерам низку запобіжних заходів під час тренувань і особливо на змаганнях, де виступають їхні вихованці:

1. Для спортсменів у стресових ситуаціях небажана надмірно емоційна поведінка тренера.

2. Тренер повинен звертати увагу на підтримку своєї фізичної форми, щоб забезпечити нормальну адаптацію організму до несподіваних змін серцево-судинної системи у ситуаціях, пов'язаних із великими емоційними навантаженнями. Доцільно виконувати під час тренувань та після них фізичні вправи. У ряді випадків, особливо після напружених змагань, активні фізичні вправи сприятимуть нормалізації емоційного стану тренера.

3. Надмірно емоційна поведінка тренера, прояв збудження, агресивності під час змагань може негативно позначитися не лише на спортсменах, а й на глядачах, спричинивши спалахи агресивності та асоціальної поведінки.

Таким чином, фізіологічно можна пояснити, чому тренер відчуває потребу проявляти рухову та емоційну активність під час тренувань та змагань. З іншого боку, самі спортсмени хотіли б, щоб їхні тренери хоча б зовні зберігали самовладання. Тому обов'язковою для тренера слід вважати підтримку високого рівня фізичної підготовленості для того, щоб емоційні навантаження під час змагань та тренувань не чинили небажаного впливу на його організм.

З іншого боку, тренер, який зовні спокійно приймає невдачі і порушення правил з боку суперників, може вважатися байдужим. Спалахи обурення можливі лише в ситуаціях, де вони справді доречні. Інакше вони втрачать свій ефект і можуть лише негативно вплинути на стан та здоров'я самого тренера.

Висновки до Розділу 1.

На основі аналізу літературних джерел та інтернет джерел нами були проаналізовані складові сучасної освіти тренерів-викладачів та значення спортивно-масової роботи задля оздоровчої діяльності серед населення .

Особливості діяльності тренера-викладача та професія тренера в сучасній освіті, належить до педагогічних професій і містить у собі самі компоненти, як і професія педагога, але має свої особливості. Ці особливості полягають у тому, що спорт постійно розвивається, рекорди зростають, змінюються методи тренування. Сьогоднішній тренер – це тренер, який перебуває у постійному пошуку. Таким чином у діяльності тренера-викладача виділяються найбільше творчий та руховий компоненти, що повинно становити основу діяльності із навчання майбутніх тренерів-викладачів.

У сучасних умовах високої технічної та психофізичної інтенсивності праці одним з головних лімітуючих факторів стає чинник здоров'я. Здоров'я є також і соціально значимим феноменом, за рівнем і станом якого судять про ступінь розвитку і про благополуччя суспільства. Таким чином, специфіка виховання учнів засобами спортивно-масової роботи повинна враховувати дані об'єктивні реалії.

Метою даного фізичного виховання є гармонійний розвиток тіла дитини, у єдності з розумовим, трудовим, емоційно-моральним та естетичним вихованням.

Завданням фізичного виховання, у тому числі із проведенням спортивно-масових заходів, є оздоровлення з урахуванням вікових та психологічних особливостей школярів.

Діяльність тренера-викладача у частині формування спортивно-оздоровчої роботи із дітьми старшого шкільного віку, зокрема під час проведення спортивно-масової роботи повинна базуватися на різних компонентах діяльності, а саме гностичний, конструктивний, організаторський, комунікативний, творчо-дослідний, рухливий.

Перелічені компоненти діяльності перебувають у зв'язку друг з одним і постійно вдосконалюються у процесі самостійної роботи тренера за наявності до цього мотивації. Переважання того чи іншого компонента знаходитиме своє відображення у діяльності тренера та характеризуватиме його як «тренер-організатор», «тренер-новатор», «тренер-знавець», «тренер-конструктор», «тренер-комунікатор».

Проведений аналіз дає нам можливість сформулювати актульне, логічне, експериментальне дослідження.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1 Методи дослідження

Для ефективного вирішення поставленої мети і завдань дослідження нами використовувалися наступні **методи**:

1. Теоретико-бібліографічний аналіз.
2. Експертне опитування
3. Експеримент.
4. Методи математичної статистики

Теоретико-бібліографічний аналіз

На підставі аналізу літературних джерел з'ясовано, що спортивно-масові заходи з різних видів спорту є невід'ємною частиною педагогічного процесу, спрямованого на досягнення спортивних результатів, сприяють обміну досвідом тренування між тренерами-викладачами, підбивають підсумки навчально-тренувальної, виховної роботи, служать засобом пропаганди розвиток масового спорту.

Експертне опитування.

У ході дослідження нами був запропонований тренерам-викладачам "Аркуш самооцінки сформованості педагогічної майстерності педагога". Анкета складається з розділів, кожен із яких містив список якостей чи навичок: зовнішній вигляд, витриманість, моральні якості, волеві якості, когнітивні процеси, фізичну підготовку, педагогічну орієнтацію, професійно важливі знання, вміння спілкуватися з вихованцями, культура промови. Якщо вони проявляються постійно, і респондент вважає, що вони виражені, поруч із ним ставиться знак «+». Якщо якась із перерахованих якостей та здібностей проявляється рідко, недостатньо - знак «-» (див. Додаток А).

Опитування було запропоновано, як в очному так і в дистанційному форматі 10 тренерам - викладачам з фізичної культури і спорту м. Миколаєва і м. Херсон. Їх попросили оцінити наявність перерахованих якостей та навичок за допомогою анкети.

Щоб оцінити вищезгадані групи компетенцій, було застосовано діагностичний інструментарій «Оціночний лист для професійних компетенцій»,. Використовуючи цей «Лист ...» як робочий інструмент для

оцінки професійної компетентності використовувалася чотирибальна шкала, де «5» означає «якість виражена» «4» - «досить сформовано», «3» - «має місце», «2» - «сформовано мінімально критичною мірою».

Середній бал кожної компетенції визначався шляхом поділу суми оцінок їх кількість. Загальна середня оцінка професійної компетентності була представлена як середня арифметична для всіх десяти вищевказаних компетенцій. Аналогічним чином визначався загальний середній бал.

Для кожного компонента ми розраховали загальний середній бал, який був сумою оцінок для даного компонента, поділений на 3 (експерт, колега, самооцінка). Потім ми розраховали загальний підсумковий рейтинг професійної компетентності тренера-викладача.

На основі підсумкової оцінки було зроблено один із таких висновків про професійну компетентність фахівця:

1. (підсумковий бал від 2 до 3 балів) - критичний рівень (тренер мінімально відповідає займаній посаді та потребує подальшого розвитку професійної компетентності, особливо тих, які отримали найнижчі бали);

2. (підсумковий показник від 3,1 до 3,7 бали) - середній рівень (тренер відповідає займаній посаді за умови покращення недостатньо розвинених компонентів професійної діяльності та певних професійних компетенцій);

3. (підсумковий бал від 3,8 до 4,4 бали) - достатній рівень (тренер відповідає позиції, заслуговує на заохочення і, проте, має можливість покращити свої професійні навички, професійну компетентність);

4. (Підсумковий бал від 4,5 до 5 балів) – еталонний рівень (тренер відповідає займаній посаді, заслуговує на всяке заохочення, а його педагогічний досвід - поширення).

Експеримент кваліфікаційна робота включає два види експерименту: констатуючий та формуючий. На етапі констатуючого дослідження нами було розроблено на основі аналізу літературних джерел і практичного досвіду алгоритм підвищення підготовки тренерів-викладачів до спортивно-масової

роботи. Було проведено опитування тренерів (10 осіб) та проаналізували отримані результати.

На етапі формуючого дослідження був розроблений і проведений спортивно-масовий захід із залученням тренерів-викладачів, проведено опитування, проаналізовані отримані результати.

Методи математичної статистики .

В кваліфікаційній роботі нами використовувалися наступні методи математичної статистики: підрахунок середньо-статистичного та відсоткового значень за загальноприйнятими математичними формулами.

2.2. Організація дослідження

Вирішення поставленої мети і завдань кваліфікаційної роботи передбачало три етапи :

1. Перший етап (серпень 2023р. - жовтень 2023 р.) був присвячений вибору напрямку тематики дослідження, вивченню, аналізу і систематизації інформаційного матеріалу з напрямку обраного дослідження, оцінки можливостей організації і проведення експериментального дослідження.
2. Другий етап (листопад 2023 р. - грудень 2023 р.) включав організацію і проведення двох типів дослідження. На етапі констатуючого дослідження була проведена агітаційна робота серед тренерів-викладачів з фізичної культури і спорту, щодо залучення їх до нашої дослідницької роботи. Було проведено їх опитування за допомогою анкети самооцінювання та оброблені отримані результати. На даному етапі були проаналізовані види спортивно-масової роботи та їх користь. На етапі формуючого дослідження був розроблений і впроваджений алгоритм підготовки тренерів-викладачів з фізичної культури і спорту до спортивно-масової роботи, а також проведення в очному форматі серед дітей старшого шкільного віку на базі Любимівського закладу

дошкільної повної загальної середньої освіти № 2 спортивно-масового заходу “Свято баскетболу”.

У Додатку А, нами відображено «Аркуш самооцінки сформованості педагогічної майстерності спортивного педагога та ефективності підготовки тренера - викладача з фізичної культури і спорту до проведення спортивно-масової роботи»

Оскільки компетентність є характеристикою діяльності та відображає суб'єктивну позицію в діяльності, її прояв має оцінюватися на основі сукупності знань, навичок, особистих якостей та поведінкових реакцій у професійних ситуаціях, цілісної здатності та готовності фахівця вирішувати різноманітні професійні завдання та завдання.

Методи оцінки мають бути наповнені змістом, який дозволить визначити здатність фахівця виконувати адекватні професійні дії. Для цього можна використовувати оцінку професійної діяльності фахівця у проблемних ситуаціях чи фрагментах професійної діяльності. У той самий час знання набуваються і реалізуються спеціалістом у тих конкретних професійних дій.

У процесі оцінки професійної компетентності ми виходили з необхідності моделювання цілісного змісту професійної діяльності, в якому можна було оцінити як доступність знань, так і здатність керувати ними, ефективно застосовувати їх у різних професійних ситуаціях, таких принципів оцінки, такі як принцип повноти та всеосяжного характеру, інтегративність.

Далі, у Додатку Б, нами було наведено оціночний лист для професійних компетенцій у ефективності підготовки тренера - викладача з фізичної культури і спорту до проведення спортивно- масової роботи.

Так, у системі професійної освіти фахівців необхідний розвиток і вдосконалення існуючих компетенцій, які диктують як індивідуальні характеристики працівника, так і ринок праці, що постійно змінюється, можливість формування нових компетенцій є ефективним засобом професійного розвитку.

В представленному оціночному листі, відображені професійні компетенції, які були скомпоновані в 8 груп:

- психолого-педагогічні,
- гностичні,
- проєктувальні,
- конструктивні,
- комунікативні,
- організаторські,
- фізкультурно-рухові,
- акмеологічні.

Виділивши цей набір компетенцій, ми врахували результати численних досліджень щодо застосування компетентісного підходу у професійній освіті, державних освітніх стандартів у цій галузі, а також особливостей професійної та педагогічної діяльності у галузі фізичної культури та спорту. Важливо, щоб представлений набір компетенцій включав усі функціональні компоненти професійної діяльності та ефективності тренерів – викладачів, у сфері фізичної культури та спорту в обраному виді спорту (баскетбол).

3. Третій етап (січень 2024 р. - лютий 2024 р.) передбачав обробку та аналіз отриманих результатів дослідження, оформлення кваліфікаційної роботи згідно встановлених вимог, підготовка роботи до передзахисту та офіційного захисту.

Проводилася конкретизація об'єкта та предмета дослідження, перевірка структурних складових кваліфікаційної роботи відносно логічності та дотримання встановлених вимог до оформлення, оформлення презентаційної доповіді до передзахисту кваліфікаційної роботи. Перевірка списку використаних джерел відносно дотримання номативних вимог. Підготовка кваліфікаційної роботи для перевірки на унікальність.

РОЗДІЛ 3

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ОБГРУНТУВАННЯ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ЕФЕКТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ ТРЕНЕРІВ-ВИКЛАДАЧІВ ДО СПОРТИВНО-МАСОВОЇ РОБОТИ

3.1. Загальна характеристика різновидів проведення спортивно-масової роботи з дітьми старшого шкільного віку

У роботі закладів додаткової освіти, ДЮСШ, гуртків та секцій різних типів спрямування, масові фізкультурно-спортивні заходи займають велике місце. Спортивно-масова робота із дітьми шкільного віку має окремі конкретні особливості та підхід.

Безпосереднє управління спортивно-масовою та фізкультурно-оздоровчою роботою покладається на тренера-викладача, інструктора з фізичної культури.

Навчально-тренувальні заходи проводяться для старшого шкільного 15-17 років, віку, які займаються у фізкультурно-оздоровчих групах. Завдання таких заходів зробити заняття ефективнішими, підвищити їхню емоційність, стимулювати бажання молоді підвищувати рівень фізичної підготовленості [12, 14, 18].

Підготовка місця для занять фізичною культурою та спортом, забезпечення занять необхідним спортивним інвентарем та обладнанням, облік результатів роботи, подання звіту про роботу за зміну та за весь період також входять до обов'язків тренера-викладача фізкультури.

Спортивні змагання є одним із найефективніших видів організації масової, оздоровчої, фізкультурної, спортивної роботи. За характером заліку та визначення результатів усі спортивні змагання поділяються на особисті, особисто-командні та командні.

За формою проведення змагання можуть бути: відкритими, закритими, очними, заочними, традиційними, одноденними, багатоденними, офіційними,

товариськими, а також кваліфікаційними [10]. Ці форми можуть використовуватись у різному поєднанні.

Чітко, грамотно, барвисто організовані церемонії відкриття та закриття спортивного заходу з використанням наявних допоміжних засобів, наочної агітації, атрибутики та фінансових можливостей, а також залучення до участі якомога більшої кількості учнів, спортивної громадськості глядачів, - запорука успішності та видовищності в цілому.

Слід при цьому зазначити, що відповідні спортивно-масові заходи проводяться відповідно до затверджених планів спортивних заходів, положень про проведення змагань, спортивно-технологічних умов, програм, правил, регламентів та вимог щодо забезпечення безпеки учасників та глядачів.

Для проведення змагань необхідно:

- розробити положення про змагання, скласти та затвердити кошторис витрат та підготувати наказ про проведення;
- створити та затвердити оргкомітет на чолі з керівником провідної організації за місцем проведення заходу;
- вирішити питання про призначення головного судді та головного секретаря змагань;
- оргкомітету доручити скласти план заходів щодо підготовки та проведення змагань із зазначенням виду робіт, строків їх виконання та відповідальних виконання.

Керівник вищої організації чи відповідальний проведення змагань залежно від рівня заходу затверджує план роботи оргкомітету.

До плану підготовчої роботи включаються такі питання:

- проведення засідання оргкомітету;
- забезпечення та підготовка місць змагань, обладнання та інвентарю;
- розробка сценарію урочистого відкриття змагань;
- призначення суддівської колегії;
- організація роботи обслуговуючого персоналу;

- забезпечення місць для проживання та харчування учасників;
- виготовлення афіш, запрошень, буклетів;
- виготовлення наочної агітації (банери, розтяжки, вимпели, значки);
- виготовлення трафаретів із назвою територій (команд);
- придбання канцтоварів;
- придбання (виготовлення) нагородного матеріалу та атрибутики;
- призначення відповідальних осіб за музичний супровід та стан радіоапаратури та фонограм;
- підготовка бланків протоколів змагань, таблиць, звітів про проведених заходах тощо;
- забезпечення медичного обслуговування змагань;
- проведення семінару та заліку за правилами змагань із суддями, які обслуговують змагання;
- проведення мандатної комісії;
- проведення наради головної суддівської колегії спільно з тренерами – представниками команд;
- забезпечення проведення урочистої частини відкриття змагань (запросити почесних гостей, організувати вітання учасників змагань, рекомендується до програми відкриття включати показові виступи спортсменів та мистецьких колективів);
- підготовка п'єдесталу пошани та флаг штока для підйому прапора;
- забезпечення роботи ЗМІ, друку, телерадіомовлення;
- організація роботи буфету;
- забезпечення заходів протипожежної безпеки спортивних споруд;
- визначення місця стоянки автотранспорту;
- забезпечення дотримання правопорядку під час проведення змагань.

Окрім організації змагальних спортивно-масових заходів для дітей, важливе місце належить навчально-тренувальним таборам, або спортивно-оздоровчим таборам. Тому вважаємо доцільним охарактеризувати процес та умови проведення відпочинкових, навчально-тренувальних та інших таборів

тренерами – викладачами. Саме в умовах табору при правильній постановці спортивно-масової та фізкультурно-оздоровчої роботи хлопці можуть зміцнити своє здоров'я, різнобічно розвивати життєво необхідні фізичні якості — силу, швидкість, спритність та витривалість, пізнавати радість подолання труднощів, відчутти значення товариської виручки та дружби, розумно та корисно своє дозвілля. Завдання фізичного виховання дітей багатогранні.

У організації такого роду спортивно-масових заходів, тренер-викладач бере участь разом із шкільними організаторами, батьками, громадськими організаціями тощо. В основних напрямках реформи загальноосвітньої та професійної школи наголошується на необхідності того, щоб молоде покоління росло фізично розвиненим, здоровим, життєрадісним, готовим до праці та захисту Батьківщини.

Так, організація спортивно-масової роботи із фізичного виховання дітей у таборах тренером-викладачем, спрямоване на зміцнення здоров'я, сприяння всебічному фізичному розвитку та загартовуванню; вдосконалення умінь та навичок у природних видах рухів (особливо у плаванні); прищеплення інтересу та звички до занять фізичною культурою та спортом; формування санітарно-гігієнічних та організаторських навичок з фізичної культури; виховання морально-вольових якостей; сприяння військово-патріотичному вихованню.

Включення школярів до будь-яких видів діяльності повинно мати у своїй основі диференційований підхід. Диференційований підхід – сукупність вікового, індивідуального та статевого підходів – зумовлює таку послідовність дій: вивчення та оцінка можливостей дитини; зіставлення отриманих результатів із вимогами до конкретної вікової категорії; відбір змісту, форм і методів, що найкраще відповідають задачі компенсації якостей, що бракують та стимулюють розвиток особистості; розробка програми зростання, розрахованої про яв ініціативи, самостійності, творчості.

Характерною особливістю життєдіяльності будь-якого літнього центру може стати індивідуальний підхід до кожної дитини, організація її діяльності

з урахуванням можливостей та особливостей. Створюючи дітям умови у розвиток їх талантів, обдарувань, здібностей, можна визначити перспективу творчого зростання кожного їх, допомогти розробити програму саморозвитку.

Основним завданням є створення умов духовного розвитку дітей, їх оздоровлення, відпочинку. Зміст, форми та методи роботи визначаються педагогічним колективом табору на засадах гуманності та демократії, розвитку національних та культурно-історичних традицій, ініціативи та самодіяльності, з урахуванням інтересів дітей.

У спортивно- масовому заході мають бути створені сприятливі можливості для залучення всіх школярів до занять фізичною культурою та спортом, туризмом, природоохоронною роботою, розширення та поглиблення знань про навколишній світ, розвитку творчих здібностей дітей, організації суспільно-корисної праці.

- зміцнення здоров'я, сприяння нормальному розвитку та загартовуванню дітей;
- вдосконалення умінь та навичок у природних видах рухів (особливо з плавання);
- прищеплення інтересу та звички до занять фізичною культурою та спортом;
- сприяння формуванню санітарно-гігієнічних та організаторських навичок з фізичної культури.

Відомо, що здоровий спосіб життя, позитивне ставлення до занять спортом та фізичною культурою закладається у шкільні роки. Сім'я разом із загальноосвітньою школою відіграє в цьому важливу роль [11, с. 120].

Також, одним із головних завдань є зміцнення здоров'я та правильний фізичний розвиток дітей. З цією метою використовуються різні форми: проведення фізичної культури, фізкультхвилинки, спортивні секції, рухливі ігри, година здоров'я, спортивні свята, дні здоров'я та спорту. Ведеться спільна робота, вихователів загонів, тренерів - викладачів спортивних секцій та медичного працівника з відстеження стану здоров'я.

Зазначається також, що при всій значущості тренування як основи процесу фізичного виховання в таборі головну роль у залученні до щоденних занять фізичними вправами, безумовно, належить позашкільній фізкультурно-оздоровчій та спортивно-масовій роботі.

В останні роки ця робота поряд з формами, що склалися, практично збагатилася дуже ефективними видами оздоровлення дітей, підвищення їх працездатності, певною мірою психологічного впливу на їх свідомість ідеї про необхідність використання фізичної культури і спорту у своїй повсякденній діяльності. Фізкультурно-оздоровчі заходи, як правило, повинні охоплювати всіх дітей табору [14, с. 223].

Так, позакласна фізкультурно-оздоровча та спортивно-масова робота вирішує багато найважливіших завдань. Успішність їх вирішення залежить від правильного, чіткого планування та організації методичної роботи в таборі в якому беруть активну участь (директор оздоровчої установи, завуч-куратор, голова методичного об'єднання, вихователі, медичний працівник табору, батьки, рада старшокласників, опікунська рада) [19, с. 152].

Тільки спільна робота всіх ланок управління школи дає можливість грамотно та доцільно організувати спортивно-масову роботу табору, спрямовану на оздоровлення дітей, залучення їх до здорового способу життя [13, с. 188].

Основними видами діяльності педагогів з фізичного виховання можуть бути: бесіди про самовиховання людини (про фізичне вдосконалення та самовиховання), розвиток фізкультурного руху в масштабах ; рухливі та спортивні ігри, що передбачають розвиток фізичних якостей у межах даного віку; навчання плаванню, згинання та розгинання рук в упорі лежачи, лазіння по канату, підтягування на перекладині, гра в настільний теніс та ін; спеціальна фізична підготовка у бігу на короткі дистанції, стрибках у довжину та у висоту, метання м'ячів на дальність та точність, кросова підготовка.

Оздоровлення – одна з основних функцій будь-якого дитячого закладу. Діяльність дитини та педагога спрямована, з одного боку, на власне

оздоровлення дитини, а з іншого – на зміну ціннісного ставлення до власного здоров'я та засвоєння способів його збереження та є оздоровчою роботою .

Основними видами спортивно- масової роботи можуть бути:

Ранкова гігієнічна гімнастика проводиться щодня будь-якої погоди. Комплекс вправ становлять те щоб вони поступово впливали попри всі м'язи. Вправи виконують у певній послідовності:

- а) перші вправи – ходьба та ранкова гімнастика – сприяють переходу від сну до неспання;
- б) поступово включають у роботу м'язи рук, тулуба, ніг;
- в) потім виконують вправи у розвиток сили, швидкості;
- г) закінчують ранкову гімнастику дихальними вправами. Після ранкової зарядки переходять до водних процедур.

Фізична підготовка. Заняття будують на основі освоєння техніки та навичок рухів у різних видах спорту. Фізкультурну та спортивну роботу планують так, щоб щодня проводилися один-два спортивні заходи, а саме: змагання з рухливих чи спортивних ігор, плавання, різноманітні естафети, спортивні вікторини, конкурси .

Легка атлетика – найпопулярніший вид спортивної діяльності в реалізації спортивно - масової роботи.

Легка атлетика має основоположні значення з так як це природні види рухової активності людини, показатели якіх легко виміряти и описати. Офіційно легка атлетика включає в себе 5 видів спорту, поєднує вправи ходи, бігу, багатоборство, основу яких здійснює природній рух людини, Забезпечують найбільш гармонійній розвиток у повсякдення житті, підвищують функціональні можливості людини, дає в змогу здобути впевненість у своїх силах, сміливість, рішучість.

Для дітей шкільного віку легка атлетика - це біг. Спортивні змагання, показні виступи та інші спортивні заходи, проведені у присутності глядачів являються важливими заходами популяризації фізичної культури. Відповідальний за проведення спортивних заходів (спортивних свят, змагань,

конкурсів) повинен дотримуватись гігієнічних норм и вимог з охорони праці, пожежної та електробезпеки заступник директора з навчально-виховної роботи та вимоги правил безпеки .

Спортивні ігри. Баскетбол – олімпійський вид спорту. Він являє собою спортивну командну гру з м'ячем, мета якої закинути в корзину суперника м'яч більшу кількість разів, ніж команда суперника за встановлений час. У кожній баскетбольній команді 5 польових гравців.

Наведемо спрощені правила гри. Будь-яка рівна галявина може бути футбольним полем. Розміри її для дітей старшого віку - 60 м х 40 м, а для молодшого віку - 40 м х 20 м. Грати слід тільки в кедах або кросівках. Тривалість гри - два тайми по 25 хв, для молодших - два тайми по 15 хв. Перерва між таймами 10 хв.

Коротко про правила, які найчастіше викликають суперечки.

1. М'яч, забитий у ворота з початкового чи вільного удару, не зараховується.

2. Положення «поза грою» вважається, якщо гравець у момент удару по м'ячу партнером знаходиться ближче до лінії воріт суперника, ніж м'яч, крім випадку, коли перед ним знаходиться гравець команди, що захищається.

3. Положення «поза грою» не діє після кутового удару або удару від воріт, після розіграшу спірного м'яча через бічні лінії, якщо останнім торкнувся м'яча гравець суперника.

4. Штрафний удар призначається за такі порушення:

а) затримка суперника рукою;

б) брутальний напад на суперника;

в) зупинка м'яча рукою, але м'яч, забитий у ворота команди, яка допустила порушення, зараховується.

5. Восьми метровий штрафний удар (пенальті) призначається за умисне порушення правил у штрафному майданчику.

6. М'яч, вкинутий у ворота через бічні лінії, не зараховується.

7. Гравцю дозволяється виконувати штрафний удар, не чекаючи свистка судді; грати м'ячем, лежачи на землі; виконуючи восьми метровий удар, вдруге бити по м'ячу, якщо м'яч відскочив від воротаря після першого удару; викидаючи м'яч із-за бічної лінії, віддавати його до рук воротаря.

8. Гравцю не дозволяється: виконуючи восьми метровий удар, вдруге бити по м'ячу, якщо м'яч відскочив від перекладини воріт; віддавати м'яч у руки воротареві, роблячи штрафний або вільний удар зі свого штрафного майданчика.

Міні-баскетбол. Гра, призначена для дітей 6–12 років, поділяється на два рівні: власне міні-баскетбол (вікова група 9–12 років) і мікро-баскетбол (для дітей до 9 років). Ігровий майданчик та інвентар адаптовано до дитячого віку. Довжина майданчика – 28 м, ширина – 15 м. Кошики кріпляться на висоті 2 м 60 см, сам щит теж менше, ніж у класичному баскетболі: 1,2x0,9 м. М'яч масою 450–500 грамів, окружність – 680–730 мм (для дітей до 9 років маса м'яча становить 300–330 грамів, а окружність – 550–580 мм). Розмітка ігрового майданчика для міні-баскетболу відповідає розмітці стандартного баскетбольного майданчика, але там немає лінії, що обмежує 3-очкову зону, а лінію штрафного кидка проведено на відстані 3,6 м (варіант: 4 м) від щита. У міні-баскетбол грають команди по п'ять гравців у кожній, хоча допускаються і «зменшені» склади – навіть до 2x2. Нерідко проводяться матчі між змішаними командами (до складу яких входять і хлопчики, і дівчатка). Гра триває чотири тайми по 6 хвилин.

Стрітбол (від англ. «street» – вулиця). Більш динамічний і агресивний вид спорту, ніж класичний баскетбол. У грі беруть участь дві команди по три гравці (іноді з одним запасним) на спеціальному майданчику для стрітболу або на звичайному баскетбольному, задіюючи тільки одну його половину і, відповідно, тільки один кошик. У разі промаху команда, що атакувала до цього кошик, захищає його від атаки суперника і т.д. Яка команда почне гру, визначають за жеребом. Гра йде до того моменту, поки одна з команд не

набере 16 очок (але розрив у рахунку повинен становити не менше ніж 2 очки). Іноді грають до розриву у 8 очок або на час (20 хвилин) – у цьому випадку діє правило 30 секунд: якщо за цей час команда не зуміла завершити атаку, м'яч переходить до суперника. За результативний кидок команді нараховується очко, за кидок з 3- очкової зони – два очки. Закинутий у кошик м'яч зараховується лише в тому разі, якщо його торкнулися два гравці команди, що атакує. М'яч після цього переходить до команди, що оборонялася: гра поновлюється, як тільки один із її гравців торкнувся м'яча. При цьому м'яч повинен бути спочатку виведений за межі 3-очкової зони. Пробіжка, подвійне ведення і кидок у кошик зверху заборонені.

Корфбол (від гол. *korf* – кошик). Дві команди по 8 осіб у кожній (4 чоловіків і 4 жінок) грають на майданчику 40х20 м, розділеному навпіл середньою лінією, два тайми по 30 хвилин. Чотири гравці (2 чоловіків і 2 жінок) перебувають на своїй половині майданчика і захищають свій кошик, чотири – на половині команди-суперниці, їхнє завдання – «вразити чужий» кошик. Після двох результативних кидків захисники переходять у зону нападу і навпаки. Корфбол менш контактна порівняно з баскетболом гра. При цьому, згідно з правилами, чоловік може грати лише проти чоловіка, а жінка – проти жінки. Дріблінг у корфболі не допускається, а гравець, що заволодів м'ячем, може зробити з ним не більше ніж два кроки. Кошик, діаметром вужче за баскетбольний (40 см), кріпиться вище (3,5 м).

Волейбол. Коротко про правила гри. Гра проходить на обладнаному волейбольному майданчику, розмірами 18 м х 9 м (розміри майданчика можуть бути меншими). Одночасно беруть участь у грі 2 команди по 6 гравців. Кожна команда розташовується на половині майданчика, розділеної сіткою. Верхній край сітки розташований на висоті 2 м20 см від землі для хлопчиків та 2 м10 см – для дівчат.

М'яч можна відбивати руками чи будь-якою частиною тіла. Удар по м'ячу має бути коротким та одноразовим.

Гравець під час гри не має права торкатися м'яча двічі поспіль, торкатися сітки, переступати через середню лінію, наступати на лінію під час подачі. Якщо помилку допускає команда, що подає, або команда, яка приймає м'яч, то вона втрачає одне очко. Після втрати подачі команда, яка отримала право на подачу, здійснює переміщення (перехід) гравців на одного за годинниковою стрілкою. Гра складається із трьох (п'яти) партій. Для виграшу зустрічі необхідно виграти у двох (трьох) партіях.

Піонербол доступний усім охочим. Гравець задньої лінії, перебуваючи межах майданчика в дальньому правому куті, робить кидок через сітку на половину поля команди супротивника. Один з гравців протилежної команди повинен зловити м'яч і, зробивши не більше трьох кроків або однієї передачі м'яча і двох кроків на своїй половині майданчика, перекинути його через сітку назад на половину поля першої команди. Один з гравців першої команди також повинен зловити м'яч і, зробивши не більше трьох кроків або однієї передачі м'яча і двох кроків, перекинути його на половину поля команди суперника. І так далі до тих пір, поки м'яч не впаде на землю— тоді команді, яка кинула м'яч, зараховується одне очко.

М'яч вважається програним, а команда, що подає, втрачає подачу, якщо:

- м'яч торкнувся підлоги;
- гравець зробив більше трьох кроків з м'ячем в атаці;
- м'яч торкнувся тіла гравця нижче пояса або прокотився по тілу;
- гравець доторкнувся до сітки;
- гравець доторкнувся до м'яча двічі підряд;
- гравець перейшов через середню лінію;
- м'яч перелетів над сіткою, але приземлився за лініями, що обмежують майданчик;
- м'яч перелетів під сіткою або торкнувся предметів, що знаходяться поза межами майданчика.

Як і у волейболі, гравці переміщаються по майданчику в наступну зону за годинниковою стрілкою після виграшу подачі. Після набору певної кількості

очок (зазвичай 10, 15 або 25 за мінімальної переваги над суперником у 2 очки) команди змінюють сторони поля, і розігрується друга партія. Якщо результат після двох партій рівний (1:1), то призначається третя партія.

Плавання. Заняття проводить інструктор із плавання або інструктор з фізичної культури. До проведення занять залучають вожатих, вихователів. На заняттях обов'язково має бути присутнім медичний працівник.

Для проведення занять необхідно підготувати дошки, розміром 90 x 25 см із закругленими кутами, гумові кола, м'ячі. Місце для навчання плаванню має бути обов'язково обгороджене сіткою.

Глибина води для молодших дітей не більше 90 см, для старших — 100 см. На заняттях з плавання має бути строга дисципліна, щоб успішно освоювати програму.

Після ознайомлення дітей із водою починають освоювати кроль. На суші вивчають рухи рук та ніг:

- 1) сидячи на лавці чи землі, імітувати техніку руху ніг;
- 2) те саме, сидячи на лавці чи стільці;
- 3) виконувати рухи ніг кролем у воді, упираючись у дно руками або тримаючись руками за борт басейну;
- 4) те ж із ковзанням на грудях з витягнутими вгору руками, обличчя у воді;
- 5) та ж вправа з використанням дошки;
- 6) імітувати рухи рук на суші, стоячи, нахилившись: "млин" вперед, як у кролі на грудях, "млин" назад;
- 7) виконувати рухи рук кролем на грудях, стоячи до пояса у воді;
- 8) плавання на грудях з опущеним у воду обличчям, із затримкою дихання, з рухом ніг та з гребками рук.

Для запобігання нещасним випадкам під час занять з плавання необхідно підтримувати строгу дисципліну, не допускати витівок на воді, не дозволяти самовільний вихід із води до закінчення занять. Дітей перераховують до входу у воду та після виходу з неї. Займатись хлопці повинні попарно, щоб

спостерігати за технікою плавання один одного, виправляти помилки, а у разі небезпеки подати сигнал інструктору. Групу заздалегідь знайомлять із умовними сигналами. У місцях занять рятувальний інвентар повинен бути на видному місці і завжди бути у справному стані, також обов'язково має бути організовано чергування рятувальників у човні.

Для розробки сценарію фізкультурно-спортивного заходу слід зробити приблизний розрахунок часу та підібрати необхідні інвентар, атрибутику, музичний супровід. На підставі сценарію готується пам'ятка для організаторів, суддів та представників команд. У ньому вказується кількість учасників параду, час, місце, порядок побудови колони, інтервал; містяться рекомендації щодо екіпірування учасників, оформлення ладу команди, маршрут руху, порядок підйому прапора та форми вітання.

З огляду на велике виховне значення урочистих церемоній доцільно проводити попередні репетиції, в ході яких здійснюється стикування окремих номерів програми. Обов'язково слід широко використовувати спортивну атрибутику: прапор та емблему змагань, пам'ятні значки, номери нагороди, нагородні жетони, сувеніри, спортивні нагороди. Особлива увага приділяється зовнішньому вигляду суддів та учасників. Кожна команда повинна мати однакову спортивну форму та емблему свого колективу. Форма суддів має помітно відрізнятися від форми учасників та обов'язково мати суддівський значок із позначенням суддівської посади.

Поліпшення фізичного стану та зміцнення здоров'я школярів – одне з основних завдань, що стоять перед таборами відпочинку.

Рухливі ігри. Там, де рухлива гра, немає місця нудьгу. Ці ігри допомагають зробити емоційну розвідку, краще познайомитись із хлопцями. Рухливі ігри завжди вимагають від рухових зусиль, спрямованих на досягнення умовної мети, обумовленої в правилах.

Особливість рухливих ігор – їх змагальний, творчий колективний характер. Вони проявляється вміння діяти разом із командою в безперервно мінливих умовах. Рухливі ігри найповніше відповідають природі дитинства.

Це одне із улюблених занять школярів. Вони дуже корисні для здоров'я, оскільки розвивають та зміцнюють м'язи, виховують витривалість, покращують обмін речовин. Вони дуже впливають і на розумовий розвиток дітей. Граючи, хлопці повинні запам'ятовувати правила, осмислено та точно діяти: адже у багатьох іграх є своя тактика!

Організуючи з дітьми гри, Ви повинні прагнути до того, щоб вони були не тільки захоплюючі, але й різноманітні, різнобічно впливали на тих, хто займається. Одні ігри пов'язані з бігом та стрибками, інші - з метанням в ціль, треті засновані на змаганнях у силі та спритності і т. д. Усі вони по-своєму хороші та корисні.

Не сумніваємося, що ви неодноразово були учасниками та організаторами рухливих ігор. Тому давайте згадаємо разом, що найголовніше в організації таких ігор. Кожна гра має своє ігрове завдання: «наздожени», «спіймай», «знайди» та ін. Постарайтеся саме нею захопити хлопців, зацікавити їх. Іноді корисно зіграти на самолюбстві хлопців, висловивши «сумнів» у їх силі, спритності. Намалюйте перед дітьми яскраву картину майбутньої дії. Не варто на початку обмежуватися лише черговою фразою: «А зараз ми гратимемо в...». Організуючи рухливі ігри, пам'ятайте, що краще, якщо Ви будете в них таким самим учасником, як і хлопці. Кожна гра має свої правила. Чітко поясніть їх. Ефективніше це можна зробити, якщо водночас із розповіддю ви показуєте події, тобто. створюєте образне уявлення про гру. Нехай хтось із хлопців повторить за ними те, що вимагатиме особливої уваги в грі. Якщо під час гри правила не виконуються, призупиніть гру, зробіть веселий коментар і покажіть, у чому помилка. Під час гри будьте емоційні та безпосередні. Підбадьорюйте хлопців. Можливий і жартівливий репортаж про те, що відбувається. Якщо інтерес до гри зникає, спробуйте ускладнити правила, це зазвичай надихає. Але пам'ятайте: гра є грою доти, доки вона дає дійовим особам широкий набір способів поведінки, поки їх дії не можна завчасно передбачити.

І ще, для деяких ігор потрібний нескладний інвентар, приготуйте його заздалегідь. Добре подумайте, де краще організувати гру. Нехай це буде зручне та безпечне місце. Часто для проведення ігор треба розбитися на команди, тримайте для цього кілька оригінальних лічилок.

Нижче наводимо ряд ігор, різноманітних за своїм характером. Їх можна провести у таборі чи на шкільному дворі — тоді, коли для цього є час та місце.

Наведені тут ігри розраховані на невеликий колектив 8 – 12 осіб, що грають. Деякі з них можна проводити як на відкритому майданчику (на повітрі), так і в приміщенні, інші лише на майданчику. У більшості ігор можуть брати участь хлопчики та дівчатка спільно.

Однак є і такі ігри (головним чином засновані на змаганнях у силі), які краще проводити окремо, або з одними лише хлопчиками (при описі ігор це обумовлено особливо).

Переможцями в них виявляються ті, хто сильніший, сміливіший, спритніший за інших, у кого вірніше око, твердіша рука. Однак і в цих іграх слід привчати хлопців діяти колективно і організовано, рятувати, коли потрібно, товаришів, суворо дотримуватися всіх правил гри.

3.2. Алгоритм підвищення підготовки тренерів-викладачів з фізичної культури і спорту до проведення спортивно-масових заходів.

На основі проведеного аналізу матеріалів інформаційно-літературних та інтернет джерел та практично-педагогічного досвіду нами був розроблений алгоритм підготовки тренерів-викладачів до якісного здійснення спортивно-масової роботи загалом, та ефективного проведення спортивно-масового заходу безпосередньо (див.Табл.3.1.).

Таблиця 3.1.

Алгоритм підготовки тренерів-викладачів до проведення спортивно-масової роботи

<i>Дії тренера-викладача</i>	<i>Результат</i>
------------------------------	------------------

Виявити зацікавленість молоді до видів спортивно-масової роботи / спортивно-масового заходу	<i>Рівень мотивації</i>
Оцінити власні мотиваційні і професійні складові до ефективної реалізації спортивно-масової роботи / заходу	<i>Професійна компетентність</i>
Оцінити фізичні здібності дітей	<i>Можливість раціонального планування плану спортивно-масового заходу / роботи (підбір засобів, методів, типу навантаження)</i>
Визначити доступність матеріально - технічного забезпечення до організації проведення спортивно-масового заходу.	<i>Тип спортивно-масового заходу</i>
Контроль за ефективністю проведення спортивно-масової роботи / заходу	<i>Можливість оцінити переваги і недоліки</i>

Алгоритм включав :

1. Виявлення зацікавленості молоді до видів спортивно-масової роботи / спортивно-масового заходу. Учнів старшого шкільного віку було опитано, чим би вони хотіли займатися, у зв'язку з опитуванням діти були залученні до баскетболу та його різновидів.
2. Оцінення власних мотиваційних і професійних складових до ефективної реалізації спортивно-масової роботи . Тренер-викладач повинен весь час підвищувати свою майстерність через самовдосконалення: відвідування та

аналіз навчання, підвищення загальної ерудиції, щоденний аналіз діяльності та проведення дослідницької роботи .

3. Оцінити фізичні здібності дітей. Мета фізичного виховання учнів старшого шкільного віку - забезпечення всебічної фізичної підготовки до вступу в доросле життя , практичного використання набутих і знань , умінь і навичок для зміцнення здоров'я , розвитку рухових якостей , організації корисного дозвілля та активного відпочинку. за допомогою фізичних вправ здійснюється спрямований вплив на формування і удосконалення рухових умінь та навичок, у придбанні знань в області теорії, методики і організації фізичної культури і спорту. Оздоровчі завдання спрямовані на підвищення функціональних можливостей організму, рівня фізичного розвитку і фізичної підготовленості учнів. Дані завдання можна сформулювати таким чином: зміцнення і збереження здоров'я, підвищення працездатності старшокласників
4. Визначити доступність матеріально - технічного забезпечення до організації проведення спортивно-масового заходу. Повинна бути розробка сценарію , враховуючи церемонії відкриття, проведення, закриття, нагородження, використання символіки, гімну, музичного супроводу та підготовка устаткування, інвентарю та спорядження
5. Контроль за ефективністю проведення спортивно-масової роботи /заходу. Потрібно осмислювати конкретну мету і кожний етап спортивно-масового заходу , які проходять певний контроль для проведення.

3.3. Опитування тренерів-викладачів з фізичної культури і спорту

На основі опитування проведемо аналіз результатів оцінки груп професійних компетенцій тренерів-викладачів, які були залучені до дослідження.

Високо були оцінені такі групи компетентностей тренерів: руховий (4,4 бала), комунікативний (4,2 бала), проектувальний (4,1), конструктивний і організаторський (3,9 бала), що відповідає достатньому рівню розвитку

вищевказаних компетенцій, але є наявність можливості їхнього подальшого вдосконалення. Найнижчі оцінки були відзначені для акмеологічних (3,5) та психолого-педагогічних (3,4) компетенцій.

На Рис. 3.1. наочно представлені результати оцінки професійної компетентності тренерів. 47% тренерів мають середній рівень професійної компетентності, 44% – достатній рівень, лише 6% тренерів мають середній рівень розвитку професійної компетенції, а 3% тренерів мають критичний рівень.

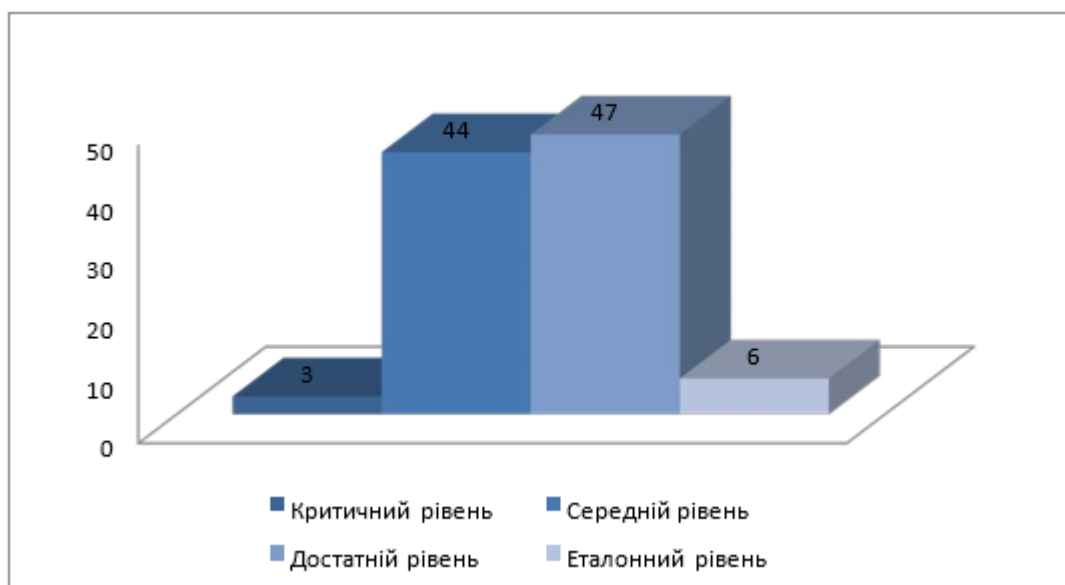

Рис. 3.1. Результати оцінки професійних компетентностей тренерів-викладачів

Результати оцінки професійної компетентності тренерів з урахуванням стажу професійної діяльності показують, що 80% тренерів, які мають стаж професійної діяльності понад 10 років, мають достатній рівень розвитку професійної компетентності, а 16% еталонний. Тренери, які мають досвід роботи у фізкультурно-спортивній галузі 6-10 років та до 5 років мають переважно середній рівень розвитку професійної компетентності 70,6 та 77,3 % відповідно.

Ми також проаналізували результати оцінки рівня розвитку професійної компетентності залежно від контингенту. Результати показують, що рівень професійної компетентності оцінюється вище (16% від базового рівня розвитку професійної компетентності) серед тренерів, чії вихованці здебільшого пов'язані зі спортивним резервом та стадією вищої спортивної майстерності у баскетболі, тоді як серед тренерів, які займаються зі спортсменами масових розрядів вихідний рівень складає 3%.

Також ми проаналізували оцінку окремих компетенцій у тренерів, які займаються зі спортсменами масових розрядів і мають спортсменів з вищим рівнем спортивної майстерності.

Аналіз результатів показав, що такі компоненти більш розвинені у тренерах, які займаються спортсменами масових категорій, порівняно з їхніми колегами: руховий, фізкультурно-оздоровчий та психолого-педагогічний, що, на наш погляд, пов'язане зі специфікою професійної діяльності тренерів. Тренери, які працюють з більш кваліфікованими спортсменами, отримали найвищу оцінку з науково-дослідного, проектувального, організаційного, гностичного та акмеологічного компонентів.

Таким чином, проведена діагностика професійної компетентності тренерів на основі виділених нами компетенцій дозволила виявити «проблемні зони» та тенденції, які потребують подальшого розгляду при розробці та реалізації додаткових програм професійної освіти для вищезазначених фахівців.

Сформулюємо шляхи подолання труднощів у вирішенні найважливіших гностичних завдань.

Як передбачав наш алгоритм для ефективної організації спортивно-масової роботи фахівцям потрібно розуміти з яким контингентом за рівнем фізичної підготовленості необхідно працювати. В таблиці 3.2 вказані результати тестів на початок дослідження діагностики рівня фізичних умінь групи учнів старшого шкільного віку.

Таблиця 3.2.

Результати оцінки показників складових фізичної підготовленості підлітків

№	Стрибки в довжину з місця (м)	Підтягування (кіль- раз)	Стрибки на скакалці (к-ть разів хв.)	Розгинання та рук в упорі та лежачи (Раз)
1.	1 м. 50 см.	9	140	10
2.	1 м. 50 см.	7	106	9
3.	1 м. 60 см.	9	133	10
4.	1 м. 55 см.	8	124	8
5.	1 м. 60 см.	10	70	8
6.	1 м. 30 см.	7	90	10
7.	1 м. 45 см.	9	82	12
8.	1 м. 50 см.	7	75	7
9.	1 м. 55 см.	7	52	9
10.	1 м. 80 см.	9	104	10
X	1.5	8.2	97	9.3
m	0,09	0,3	8,7	1,4
q	0,3	0,9	27	4,3

За середніми показниками складових фізичної підготовленості дослідницька група дітей старшого шкільного віку є на достатньому рівні, що враховується при плануванні, організації спортивно-масового заходу.

Далі, охарактеризуємо процес проведення спортивно-масових заходів згідно характеристик тренерів-викладачів та рівнів їх компетенцій.

Представлені компетенції тренера-викладача, згідно організації та методів дослідження які були нами обґрунтовані у попередньому розділі, фіксували структуру, включаючи знання, досвід прояву навичок і цінностей, ціннісно-семантичне ставлення, готовність та емоційно-вольове регулювання.

Цей набір компетенцій надає фахівцю успішність та продуктивність його професійної діяльності, вирішення професійних завдань з урахуванням мети професії.

Група психолого-педагогічних компетенцій, які дозволяють забезпечити передачу інноваційних рішень у галузі професійно грамотного впливу на мотиви, здатність орієнтації та встановлення учнів, включає компетенції, пов'язані з освітнім та виховним ефектом фізичної культури та спорту педагогічної діяльності в цілому.

Група гностичних компетенцій включала дії, пов'язані з процесом накопичення нових знань про цілі та завдання системи, засоби їх досягнення, умови об'єктів та предмети педагогічної взаємодії на різних етапах вирішення педагогічних завдань, а також психологічні характеристики спортсменів та тренерів. Гностична складова пов'язана з можливістю отримувати нові знання з вивчення власної професійної діяльності та трансформувати їх на основі освоєння нової освітньої, методологічної та наукової інформації.

Проектувальні компетенції передбачають дії, пов'язані з вивченням тенденцій у розвитку освітньої практики та визначенням напрямів коригування функціонування педагогічної системи, умінням реалізовувати різні види планування, спрямовані на скорочення розриву між готівковими результатами та результатами необхідними кожній окремо взятій особистості та суспільству.

Набір компетенцій із групи конструктивного компонента пов'язаний з вибором засобів, форм та методів педагогічного впливу, їх композиційною конструкцією та подальшою експериментальною перевіркою у навчально-виховному процесі.

Комунікативні компетенції, що визначають здібності у галузі володіння технологіями обміну інформацією, навички побудови комунікації, діалогу, взаємодії, пов'язані зі створенням педагогічно відповідних відносин, мотивація учасників педагогічного процесу до участі у майбутніх заходах.

До компетенцій, представлених у групі організаторського компонента, відносяться дії, пов'язані з реалізацією педагогічного плану у конкретній організації особистої взаємодії у часі та просторі відповідно до заздалегідь встановленої системи принципів, яку педагогічний процес має задовольняти для досягнення запланованого результату.

Група компетенцій у сфері фізичної культури та спорту пов'язана з реалізацією покращуючого ефекту фізичної культури та спорту. Ця група компетенцій включає готовність, здатність тренера формувати здоровий спосіб життя у тих, хто займається, впроваджувати оздоровчі програми.

Науково-дослідні та діагностичні компетенції пов'язані з готовністю до проведення наукових досліджень, вивченням результатів їхньої роботи в різних умовах, використанням різних методів, форм та засобів навчання та виховання, визначення ефективності педагогічних впливів.

Рухові компетенції пов'язані з необхідністю досить високого рівня володіння тренером руховими навичками у вибраній діяльності, а також володіння різноманітним арсеналом різних моторних дій.

Акмеологічні компетенції забезпечують розвиток здібностей, які дозволяють реалізувати рівні своєї діяльності, організувати процес професійного самовдосконалення, бути включеними у процес корпоративної творчості.

Отже, предметом дослідження є професійно важливі якості тренера та підвищення їх ефективності у процесі підготовки тренера - викладача з фізичної культури і спорту до проведення спортивно- масової роботи.

3.4. Методичні рекомендації до ефективної підготовки тренерів-викладачів з фізичної культури і спорту до проведення спортивно-масових заходів

Впроваджена програма спортивно-масового заходу (див. Додаток В) в рамках експериментального дослідження показала ряд важливих необхідних кроків, для ефективної реалізації спортивно-масової роботи.

Виходячи з цього, нами були сформовані ряд важливих **методичних рекомендацій:**

1. Сформулювати навчальне завдання.

Типові недоліки. Невміння формулювати навчально-тренувальні завдання. Тренування відбувається пасивно, учні не прагнуть досягнення спортивної майстерності. Виховна робота у команді знаходиться на низькому рівні.

Пропоновані шляхи подолання труднощів. Тренеру-викладачу необхідно осмислити поняття навчальної задачі, навіщо рекомендується: визначити під час відвідування досвідчених колег мета тієї чи іншої заняття та її етапів, відрізняючи у своїй постановку мети від простого повідомлення теми; обговорити з досвідченими колегами різні варіанти початку спортивно-масового заходу; проаналізувати вирішення поставлених завдань; знайти свої варіанти постановки задачі з даного заходу; спланувати постановку завдань по одному з розділів програми навчання даному виду спорту щодо нових дій і вправ, закріплення, повторення, проведення самостійної роботи тощо.

Потрібно осмислювати конкретну мету, кожний етап, оцінити підсумки всього спортивно-масового заходу загалом та його етапів. Усе це є необхідною передумовою формування вміння як ставити навчальну завдання перед учнями, а й керувати їх діяльністю під час вирішення цього завдання.

2. Необхідність використовувати раціональних і сучасних засобів і методів фізичної культури і спорту.

Типові проблеми. Відбір нераціональних методів, сліпий перенесення чужого досвіду до свого без урахування нових умов. Нові ідеї та досвід автоматично не впроваджуються у навчально-тренувальний процес.

Пропоновані шляхи подолання труднощів. Тренеру-викладачу корисно аналізувати проведені спортивні заходи для визначення їх сильних та слабких

сторін та прагнути використати власний досвід та найбільш корисні елементи досвіду колег.

Необхідно пам'ятати, основні методи спортивно-масового заходу , оскільки є різні способи застосування її засобів (фізичних вправ), спрямовані на формування та вдосконалення рухових навичок та умінь, на виховання фізичних якостей юного спортсмена.

Найбільш поширеними є:

- 1) методи навчання техніки (розучування загалом і частинами, метод слова, показ тощо);
- 2) методи навчання тактиці (розучування тактичних дій частинами і комбінаціями, словесний метод, аналіз своїх дій і дій противника);
- 3) методи виконання вправ для виховання фізичних якостей (повторний, змінний, інтервальний, змагальний та ін.).

Загальну та спеціальну підготовленість дітей старшого шкільного віку забезпечують вправи, створені задля виховання швидкості, сили, швидкісно-силових якостей, витривалості, спритності, гнучкості.

3. Послідовно та цілеспрямовано проаналізувати спортивно-масовий захід.

Типові проблеми. Невміння використовувати знання, навички та вміння на практиці.

Пропоновані шляхи подолання труднощів. Тренеру-викладачу необхідно ретельно відбирати такі спортивні дії, в яких відображаються основні закономірності техніко-тактичного прийому, що вивчається; опановувати закони діалектичної та формальної логіки.

Спортивно-масовий захід можна аналізувати за такими етапами:

I етап – початок заходу.

1. Захід почалося під час, із запізненням, по-діловому, при шумі.
2. Є ... юних спортсменів.
3. Порядок на спортмайданчику (у залі): добрий, поганий.

II етап - спостереження взаємодії тренера-викладача з учнями у процесі спортивного свята, фіксація взаємодії у часі.

1. Відповіді (покази дій, вправ) хлопців на вимогу тренера: позитивні, негативні.
 2. Покази з ініціативи підлітків: позитивні, негативні.
 3. Види вправ: індивідуальні, групові, командні.
 4. Типи вправ: силові, швидкісні, на координацію рухів.
 5. Кількість звернень тренера до конспекту тренування.
 6. Інвентарь на спортивному заході.
 7. Оцінка роботи учнів старшого шкільного віку з тренером-викладачем: поставлена до журналу, у балах, словесна.
 8. Узагальнення виконаної роботи на спортивно-масовому заході тренером-викладачем, хлопцями.
 9. Кількість питань учнів до тренера- викладача щодо змісту спортивного свята .
 10. Види та форма самостійної роботи дітей.
 11. Зауваження команді: спокійні, роздратовані.
 12. Зауваження окремим підліткам: спокійні, роздратовані.
 13. Реакція команди на зауваження тренера; швидка, уповільнена, позитивна, негативна.
 14. Реакція команди на зауваження окремим учням: доброзичлива, ворожа, не реагують.
 15. Види та характер заохочення команді та окремим учням.
 16. Мовна діяльність тренера-викладача та підлітків (у хвиликах) на різних етапах спортивно-масового заходу.
 17. Рухова діяльність тренера-викладача та підлітків (у хвиликах) на різних етапах спортивно-масового заходу.
 18. Кількість показів тренером-викладачем вправ, дій.
 19. Кількість показів учнями вправ, дій.
- III етап - "Фотографія" кінець спортивного свята .

1. Захід закінчується вчасно, із запізненням.
2. Тема спортивного заходу закінчена, зроблено узагальнення, висновки; тема не закінчена, підсумки не підбито.
3. Даний докладний інструктаж за домашнім завданням, названі лише окремі вправи.

Окремо фіксуються за часом та насиченістю частини спортивно-масового заходу (початок – загально фізична підготовка; середина – вивчення нових та закріплення вивчених раніше вправ; кінець – двостороння гра).

4. Оцінити фізичну підготовленість вихованців.

Типові проблеми. Заниження чи завищення оцінки діяльності учнів старшого шкільного віку за проведену гру

Пропоновані шляхи подолання труднощів.

Тренери-викладачі оцінюють як виконання окремих вправ і техніко-тактичних прийомів, і характер прояви здібностей учня загалом на заході.

Щоб не завищувати чи не занижувати оцінки, тренеру-викладачу необхідно знати такі основні вимоги до оперування оцінкою успішності учнів старшого шкільного віку : всебічність оцінки успішності, тобто максимальний облік усіх проявів спортивної діяльності підлітків, встановлення зв'язку з усіма видами діяльності учня; висока авторитетність та значимість оцінки; умінь та навичок; облік вікових та індивідуальних можливостей підлітків; поєднання оцінки тренера-викладача з самооцінкою та залучення учнів до аналізу дій та відповідей товаришів [5].

Отже, можна дійти до висновків про те що позитивні результати та підвищення ефективності роботи тренера-викладача у організації спортивно-масової роботи можливо отримати не завдяки окремим вдалим прийомам чи заходам, а системі і послідовності педагогічних дій.

На допомогу тренерам-викладачам були запропоновані наступні способи формування професійно важливих якостей особистості тренера. Щоб стати майстром-педагогом, тренеру потрібно від п'яти до шести років роботи. Однак у наступні роки він продовжує удосконалюватись як професіонал. У

зв'язку із віковими змінами рівня фізичної підготовленості структура діяльності тренера-викладача дещо змінюється. Його здатність спрямовувати навчання, використовувати помічників з учнів, які можуть виконати демонстрацію таких вправ, які самому тренеру з ряду причин важко виконати і навіть непрактично стає все більш важливим. Все це свідчить про те, що майстерність тренера-викладача є динамічною характеристикою, а процес покращення нескінченний.

Існує кілька способів підвищити майстерність та ефективність тренера-викладача, зокрема у проведенні спортивно-масових заходів. Одним із них є підвищення кваліфікації на різних курсах, методичних нарадах і т. д. Інший спосіб – самовдосконалення, яке може бути виконане декількома способами:

1. Відвідування та аналіз навчання, що проводиться досвідченими тренерами.

2. Підвищення їхньої професійної та загальної ерудиції (читання спеціальної літератури, огляд цієї літератури у спеціальних розділах, узагальнення нової інформації та формулювання висновків для своєї тренерської роботи); читання спортивної літератури, перегляд телевізійних програм про спортивні змагання, участь у ряді змагань, для того, щоб бути в курсі всіх основних спортивних подій, мати ерудицію в галузі спорту (без неї складно емоційно проводити тренування та розвивати інтерес до спорту серед вихованців).

3. Щоденний аналіз діяльності (наприклад, з використанням щоденника, в якому можуть бути записані характеристики окремих спортсменів та групи в цілому, ефективність певних ефектів для вихованців у різних ситуаціях, плани на майбутнє, думки про організацію навчання тощо).

4. Проведення простої дослідницької роботи, яка дасть відповіді на питання, що становлять інтерес для тренера, пов'язані з його діяльністю (такі як, наприклад, ефективність вправ, які він використовував для розвитку сили, рівень фізичної підготовки групи як загалом, так і окремих вихованців, який з методів ефективніший за конкретних умов тощо..

Самовдосконалення має проводитися тренером не утилітарно, коли здобувається лише те, що вивчається у методології навчання. Деякі тренери, читаючи методичну літературу, звертають увагу лише на ті статті, які описують комплекси фізичних вправ та нового нестандартного обладнання. Цей вибір інформації, хоч і розширює методичну основу тренера, не стимулює його переосмислювати існуючі знання з погляду загальних підходів та принципів фізичного виховання спортсменів. Тому теоретична основа підготовки тренера залишається на тому ж рівні або навіть погіршується через забування протягом багатьох років інформації, отриманої раніше.

Також у контексті нашого дослідження, слід окремо виділити те що робота тренера-викладача – це робота вчителя. Навчаючи гравців, тренер прагне передати їм свої знання та досвід. Хороший тренер повинен мати можливість максимізувати здатність гравців. Він повинен бути знайомий із психологією гравців і, роблячи їх членами команди, навчити їх підкоряти свої інтереси інтересам усієї команди. Заява «як жити, і тренувати» завжди враховується під час розгляду роботи тренера.

У процесі роботи з вихованцями всі індивідуальні якості, що становлять характер людини, виражаються в кожній дії та вчинку. Кожен тренер повинен мати професійну гордість, тому що вона заохочує наставника навчати гравців, щоб його команда була добре навченою дисциплінованою групою гравців, якими він може пишатися, і вигравати і програвати. У спорті з рівними можливостями виграє команда, де тренер налаштовує лише на перемогу, тому команда не допустить поразки та діятиме відповідно.

Дисципліна у спортивній команді – одна із складових перемоги. Тренер-викладач повинен встановити певні правила в команді та вимагати їх виконання. Кожен тренер визначає дисциплінарні заходи, учні повинні знати правила поведінки та чекати на тверді заходи, спрямовані на їх зміцнення. Всі учні потребують похвал і критики, а досвідчений тренер-викладач хвалить або лає завжди професійно, пам'ятаючи, що тренер – вчитель і довіра до

спортсменів, плюс особиста скромність – це правильна лінія поведінки для тренера.

Як і будь-яка людина, тренер-викладач отримує задоволення від умілого керування командою. Але ще більше задоволення він отримує від того, що його керівництво успішно виявило найкращі можливості для своїх учнів. Однак для цього тренеру завжди потрібна велика робота. Кожен педагог має бути ідеалами. Поведінка тренера-викладача швидко відбивається у діях та думках інших, якщо він не веде себе благородно, спорт не має сенсу та несе руйнівний вплив. Зрештою, він пов'язує багатьох людей, як у складних, так і в приємних ситуаціях, і його поведінка завжди має бути шляхетною, оскільки його поведінка спостерігається і часто копіюється учнями. Тому тренер-викладач повинен поводитися чесно і шанобливо до всіх, з ким він стикається. Оскільки кожен сприймається іншими як людина, він має докласти всіх зусиль, щоб справити сприятливе враження на людей. У деяких випадках ці дії та звички не мають великого значення, в інших вони підвищують авторитет.

Основою, на якій кожен тренер-викладач має ґрунтувати свій характер, має бути чесність, професійна гордість, професійне ставлення до спорту.

Висновок до Розділу 3

На основі аналізу літературних та інтернет джерел нами була проаналізована загальна характеристика різновидів проведення спортивно-масової роботи з дітьми старшого шкільного.

Спортивно-масова робота із дітьми старшого шкільного віку має конкретні особливості та підхід. Завдання таких заходів зробити заняття ефективними, підвищити емоційність, бажання покращити свій фізичний рівень підготовленості, покращити здоров'я, сприяння нормального розвитку та прищеплення інтересу до фізичної культури.

Основними видами спортивно-масової роботи можуть бути: ранкова гімнастика, фізична підготовка, легка атлетика, спортивні ігри, плавання, рухливі ігри.

Також на основі проведеного аналізу матеріалів інформаційно-літературних та інтернет джерел та практично-педагогічного досвіду нами був розроблений алгоритм підготовки тренерів-викладачів до якісного та ефективного здійснення спортивно-масової роботи загалом.

Алгоритм включає в себе:

- Виявлення зацікавленості молоді до видів спортивно-масової роботи;
- Оцінення власних мотиваційних і професійних складових до ефективності реалізації спортивно-масової роботи;
- Оцінити фізичні здібності дітей;
- Визначити доступність матеріально-технічного значення до організації проведення спортивно -масового заходу;
- Контроль за ефективністю проведення спортивно-масової роботи;

На основі опитування провели аналіз результатів оцінки груп професійних компетенцій тренерів-викладачів ,які були залучені до дослідження.

Таким чином, проведена діагностика професійної компетентності тренерів на основі виділених нами компетенцій дозволила виявити «проблемні зони» та тенденції, які потребують подальшого розгляду при розробці та реалізації додаткових програм професійної освіти для вищезазначених фахівців.

В рамках впровадженої програми спортивно-масового заходу сформований ряд важливих методичних рекомендацій :

- Формування навчального завдання;
- Використання раціональних і сучасних засобів і методів фізичної культури і спорту;
- Послідовне та цілеспрямоване аналізування спортивно-масового заходу;
- Оцінення фізичної підготовленості вихованців;

ВИСНОВКИ

Отже, приходимо до висновків про те що спортивно-масові заходи з різних видів спорту є невід'ємною частиною педагогічного процесу, спрямованого на досягнення високих спортивних результатів, сприяють обміну передовим досвідом спортивного тренування між тренерами-викладачами та спортсменами, підбивають підсумки навчально-тренувальної, виховної роботи, служать засобом пропаганди розвитку масової спорту.

Спортивна діяльність в силу своєї специфіки породжує особливі форми відносин: солідарність, колективну та особисту відповідальність, повагу, взаємодопомогу, коректність поведінки.

Тренеру-викладачу, задля підвищення ефективності діяльності із організації спортивно-масових заходів, необхідно всебічно розвиватися, освоювати нову методичну та спеціальну літературу присвячену організації відповідних спортивних заходів. Також важливим є виховання та безпосередня взаємодія із дітьми старшого підліткового віку 15-17 років, що передбачає в доступній формі роз'яснювати юним спортсменам норми моральної поведінки, принципи моралі та спортивної етики, яка, як і загальні норми моралі, визначає ставлення юнаків до суспільства, колективу, процесу спортивного вдосконалення, спортивної боротьби тощо.

Вивчаючи учнів, переваги та недоліки власної особистості, досвід своїх колег, тренер-викладач приходять до висновку, яка послідовність дій саме у нього і саме з цими підлітками може призвести до реалізації мети діяльності, до формування у них конкретних спортивних навичок та умінь.

Початківці тренери недостатньо вільно володіють навчальною діяльністю, не знають особливостей вирішення педагогічних і спортивних завдань, не вміють розчленовувати загальну мету на «під цілі», тобто в процесі формулювання та постановки цілей навчання не може конкретизувати мету навчання. Причини: незнання особливостей організації спортивно-масової роботи серед дітей та підлітків та недостатньо вільне володіння методами навчання юних спортсменів.

У багатьох тренерів-викладачів, у процесі оволодіння організаторськими здібностями, схильність до педагогічної роботи переважає прагнення опанувати специфічні особливості конкретного виду спорту. Такі тренери невпевнено вирішують спортивні завдання, уникають показувати складні техніко-тактичні дії, слабо орієнтуються у методиці фізичного виховання. Але постійне прагнення вдосконалення робить їх дії цілеспрямованими.

При складанні системи спортивних вправ вони звертають увагу на те, як та чи інша вправа буде сприйнята учнями, включають у роботу індивідуальні завдання. При конструюванні матеріалу передусім думають про доцільність елементів завдання — своїх вказівок, дій, що організуються. Вміло користуються системою питань, хоча в усьому відрізняються обережністю — немає свободи дій. Вони швидко засвоюють пропоновані форми роботи.

Усунути зазначені недоліки тренер-викладач може, оволодівши практичним матеріалом програми, закріпивши знання та оволодівши викладацькими вміннями та навичками, розвинувши професійно важливі якості особистості, необхідні для його успішної діяльності (спостережливість, швидкість орієнтування, фізичну підготовленість тощо).

За допомогою впровадженої програми спортивно-масового заходу в рамках експериментального дослідження показала ряд важливих необхідних кроків, для ефективної реалізації спортивно-масової роботи.

Виходячи з цього, нами були сформовані ряд важливих методичних рекомендацій: формування навчального завдання, використання раціональних і сучасних засобів та методів фізичної культури і спорту, послідовне та цілеспрямоване аналізування спортивно-масового заходу та оцінення фізичної підготовленості вихованців.

Аналіз результатів проведеного дослідження показав, що за допомогою алгоритму, який був розроблений нами на основі проведеного аналізу матеріалів інформаційно-літературних джерел та практично-педагогічного досвіду тренер-викладач може чітко поставити дії та отримати бажаний результат.

Такі, як підвищений рівень мотивації, професійна компетентність, можливість раціонального планування плану спортивно-масової заходи/роботи, визначити тип спортивно-масового заходу та можливість оцінити переваги і недоліки.

Отже, можна дійти до висновків про те що позитивні результати та підвищення ефективності роботи тренера-викладача у організації спортивно-

масової роботи можливо отримати не завдяки окремим вдалим прийомам чи заходам, а системі і послідовності педагогічних дій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про фізичну культуру і спорт: Закон України від 24.12.1993 р. № 3808-ХІІ. Дата оновлення: 01.01.2016. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3808-12> (дата звернення: 24.11.2023).
2. Про затвердження Державної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2007–2011 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.11.2006 р. № 1594. Дата оновлення: 01.11.2011. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1594-2006-п> (дата звернення: 24.11.2023).
3. Про Національну доктрину розвитку фізичної культури і спорту: Указ Президента України від 28.09.2004 р. № 1148 /2004. Дата оновлення: 20.11.2005. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1148/2004> (дата звернення: 23.11.2023).
4. Ажиппо О. Ю. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах: дис. ... д-ра пед. наук. Харків, 2013. 485 с.
5. Акусок А. М. Теоретичні засади формування змісту загальнопедагогічної підготовки майбутнього вчителя: автореф. дис. ... канд. пед. наук. Київ, 2009. 24 с.
6. Андрущенко О. А. Концептуальні основи створення єдиного інформаційного поля фізичної культури і спорту України. *Вісник Книжкової палати*. 2003. № 1. С. 33–36.
7. Антоненко О. В. Формування готовності майбутніх учителів фізичного виховання до роботи сучасній загальноосвітній школі. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2006. № 10. С. 79–81.
8. Артемович О. І. Вплив різних видів фізкультурно-спортивних занять на рівень фізичного здоров'я підлітків. *Сучасні проблеми фізичного виховання та спорту школярів і студентів України: IV всеукр. наук. студ.*

- конф.: матеріали (Суми, 22–23 квіт. 2004 р.). Суми: СумДПУ, 2004. С. 178–183.
9. Ахметов Р. Ф., Шаверський В. К. Проблеми й перспективи формування професійної майстерності фахівців фізичної культури засобами інноваційних технологій. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. Житомир. 2007. № 34. С. 50–52.
10. Базильчук В. Б., Базильчук О. В. Проблема мотивації студентської молоді до фізкультурно-оздоровчої діяльності на дозвіллі. *Проблеми сучасної валеології, фізичної культури та реабілітації: VII всеукр. наук.-практ. конф.: матеріали (Херсон, 26–27 вер. 2013 р.)*. Херсон: Видавництво ПП Вишемирський В. С., 2013. С. 61–63.
11. Безверхня Г. В. Мотивація до занять фізичною культурою і спортом школярів 5–11 класів: автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту. Умань, 2003. 22 с.
12. Безкоровайна Л. В., Святьєв А. В. Теоретичні аспекти підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту до професійної діяльності у вищих навчальних закладах. *Вісник Запорізького національного університету. Серія: Фізичне виховання та спорт*. Запоріжжя. 2009. № 1. С. 107–112.
13. Бельський Я. А., Вільчковський Е. С. Праксеологічна модель вчителя фізичного виховання. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві: зб. наук. праць / за ред. А. В. Цьось*. Луцьк: Медіа, 1999. С. 120–125.
14. Белікова Н. О. Особливості моделювання готовності майбутніх фахівців з фізичної культури до здоров'язберезувальної діяльності. *Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання*. Чернігів. 2011. Вип. 91, Т. 1. С. 54–57.

15. Блохін О. В. Спорт як засіб патріотичного виховання та формування здорового способу життя особистості. *Вища освіта України: теоретичний та науково-методичний часопис*. 2012. № 4. С. 59–71.
16. Боднар І. Р. Фізичне виховання студентів з низьким рівнем фізичної підготовленості: автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту. Луцьк, 2000. 19 с.
17. Васьков Ю. В. Сучасні педагогічні інновації на уроках фізичної культури в загальноосвітніх навчальних закладах. *Слобожанський науково-спортивний вісник*. Харків. 2010. № 3. С. 142–144.
18. Верховська М. В. Формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до використання фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності: автореф. дис. ... канд. пед. наук. Запоріжжя, 2015. 20 с.
19. Вільчковський Е. С. Професійна спрямованість підготовки фахівців з фізичного виховання. *Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992–2002: зб. наук. праць до 10-річчя АПН України / редкол.: В. Г. Кремень (гол. ред.)*. Харків: ОВС, 2002. С. 301–310.
20. Волощук І. П. Професійний розвиток особистості в системі її ціннісних орієнтацій. *Вісник НТУУ «КПІ». Серія: Філософія. Психологія. Педагогіка*. Київ. 2007. № 1. С. 73–76.
21. Гаркуша С. В. Характеристика стану здоров'я сучасної молоді в Україні / С. В. Гаркуша. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання і спорт*. Чернігів. 2013. № 107, Т. 1. С. 92–95.
22. Гауряк О. Д. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя фізичної культури в умовах педагогічної практики. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 16: Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики*. Київ. 2011. Вип. 14. С. 184–188.
23. Гауряк О. Д., Киселиця О. М. Формування педагогічної культури майбутніх учителів фізичної культури в процесі фахової підготовки у ВНЗ.

- Вісник Запорізького національного університету. Серія: Фізичне виховання та спорт.* Запоріжжя. 2012. № 2. С. 27–35.
24. Генсерук Г. Р. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до застосування інформаційних технологій у професійній діяльності: автореф. дис. ... канд. пед. наук. Тернопіль, 2005. 20 с.
25. Герцик М. С., Вацеба О. М. Вступ до спеціальностей галузі «Фізичне виховання і спорт»: навч. посіб. Львів: Українські технології, 2002. 232 с.
26. Голенкова Ю. В. Психологічний аналіз специфіки праці вчителя фізичної культури. *Теорія та методика фізичного виховання.* 2008. № 3. С. 6–9.
27. Голінкова Ю. В. Психологічний аналіз специфіки праці вчителя фізичної культури. *Теорія та методика фізичного виховання.* 2008. № 3. С. 6–9.
28. Гринченко І. Б. Професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури в Європі й Україні. *Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія: Педагогіка і психологія.* Ялта. 2012. Вип. 2. С. 1–8.
29. Гринченко І. Б. Професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури в нових умовах. *Вища освіта України. Теоретичний та науково-методичний часопис.* Додаток 3, Т. VII. Тематичний випуск: Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору. Київ: Гнозис, 2011. С. 84–93.
30. Данилко М. Т. Формування готовності до професійної діяльності майбутніх учителів фізичної культури: автореф. дис. ... канд. наук із фіз. виховання і спорту. Луцьк, 2000. 17 с.
31. Дубенчук А. Система роботи загальноосвітніх шкіл навчального закладу щодо збереження та зміцнення здоров'я учнів. *Фізичне виховання в школі.* 2005. № 3. С. 33–36.
32. Євтух М. Б. Пріоритети професійної підготовки вчителя в системі університетської освіти. *Розвиток педагогічної і психологічної наук в*

- Україні 1992–2002: зб. наук. праць до 10-річчя АПН України / редкол.: В. Г. Кремень (гол. ред.). Харків: ОВС, 2002. С. 66–76.*
33. Забора А. В. Особливості технології професійної підготовки учителя фізичної культури. *Педагогіка, психологія та медикобіологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2003. № 11. С. 53–58.
34. Зайцева Ю. В. Сучасний стан і проблеми підготовки вчителя до організації фізкультурно-спортивної роботи у загальноосвітніх навчальних закладах. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт*. Чернігів. 2013. Вип. 2. С. 126–129.
35. Іванова Л. І. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів: автореф. дис. ... канд. пед. наук. Київ, 2007. 24 с.
36. Карасевич С. А. Здоров'я – основа фізичного виховання. *Професійна педагогічна позиція – ефективна умова формування мотивації культури здорового способу життя в освітньому просторі*:
37. III всеукр. наук. практ. інтернет-конф.: матеріали (Умань, 3 груд. 2015 р.). Умань: ПП Жовтий О. О., 2016. С. 28–33.
38. Карасевич С. А. Ієрархія понять «фізична культура» та «фізкультурно-спортивна діяльність» майбутнього вчителя. *Сучасні проблеми теорії та практики фізичного виховання, спортивних дисциплін і туризму: III міжнар. наук.-практ. інтернет-конф.: зб. наук. праць за матеріалами (Переяслав-Хмельницький, 16 груд. 2016 р.)*. Переяслав-Хмельницький: ФОП Домбровська Я. М., 2016. С. 30–37.
39. Карасевич С. А. Професійні знання майбутнього вчителя фізичної культури для здійснення фізкультурно-спортивної діяльності в ЗОШ. *Педагогіка: традиції та інновації: IV міжнар. наук.практ. конф.: матеріали (Запоріжжя, 17–18 лют. 2017 р.)*. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2017. С. 126–130.

40. Карасевич С. А. Структура готовності майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-спортивної діяльності у загальноосвітній школі. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. Умань. 2016. Вип. 2. С. 139–148.
41. Карасевич С. А. Формування у майбутнього вчителя фізичної культури вмінь і навичок фізкультурно-спортивної діяльності. *Ключові аспекти розвитку сучасної науки: міжнар. наук.-практ. конф.: матеріали* (Ужгород, 27 лют. 2017 р.). Одеса: Друкарня «Друкарик», 2017. Т. 2. С.31–36.
42. Клопов Р. В. Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту із застосуванням інформаційних технологій: теорія і практика: монографія / за ред. С. О. Сисоєвої. Запоріжжя: Вид-во Запорізького нац. ун-ту, 2010. 386 с.
43. Книга вчителя фізичної культури: довідково-методичне видання / упор. С. І. Операйло, А. І. Ільченко, В. М. Єрмолова, Л. І. Іванова. Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2005. 464 с.
44. Круцевич Т. Ю., Зайцева М. В. Інноваційні процеси у сфері підготовки та перепідготовки кадрів з фізичної культури. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2005. № 4. С. 41–44.
45. Куртова Г. Ю. Аналіз сучасної системи професійної підготовки вчителів фізичної культури. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки*. Чернігів. 2011. № 83. С. 123–127.
46. Лисяк В. М. Визначення факторів, які сприяють формуванню інтересу до фізичної культури та спорту. *Слобожанський науково-спортивний вісник*. Харків. 2006. № 9. С. 7–9.
47. Мартиненко В. В. Безперервна підготовка фахівців фізичного виховання і спорту. *Наукові праці. Серія: Педагогіка*. Миколаїв. 2009. Вип. 99, Т. 112. С. 111–115.

48. Мединський С. В. Інноваційний зміст підготовки сучасного фахівця галузі фізичної культури і спорту. *Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія: Педагогіка і психологія*. 2010. Вип. 26. С. 105–111.
49. Науменко О. І. Сучасні вимоги до професійної підготовки майбутнього вчителя фізичної культури в умовах інформатизації навчання. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2012. № 5. С. 96–98.
50. Наумчук В. І. Професійна підготовка майбутніх вчителів фізичної культури в процесі самостійної роботи зі спортивних ігор: автореф. дис. ... канд. пед. наук. Тернопіль, 2002. 19 с.
51. Олефір Г. В. Сутність проблеми професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури. *Науковий вісник Донбасу: електрон. наук. фахове вид.* 2011. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvd_2011_1_18 (дата звернення. 24.08.2017).
52. Осадча Т. Ю. Формування професійної майстерності майбутніх учителів фізичного виховання (на прикладі навчальних програм університетів США): наук.-метод. посіб. Луганськ: Альма-матер, 2006. 130 с.
53. Остапенко Г. О., Циганок О. В., Жестков С. Г. Структурні компоненти готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи. *Вісник Запорізького національного університету. Серія: Педагогічні науки*. Запоріжжя. 2012. № 1. С. 78–85.
54. Психологія фізичного виховання і спорту: навч. посіб. / авторупор. В. І. Сіткар. 2-ге вид., доп. і перероб. Тернопіль: ТНПУ імені Володимира Гнатюка, 2011. 300 с.
55. Рядинська І. А. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до позаурочної роботи з учнями (друга половина ХХ ст.): автореф. дис. ... канд. пед. наук. Харків, 2008. 22 с.

56. Свістельник І. Р. Вища фізкультурна освіта: тенденції інформаційного розвитку. *Теорія та методика фізичного виховання*. 2007. № 4. С. 8–10.
57. Тимошенко О. В. Оптимізація професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури: монографія. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2008. 422 с.
58. Тимошенко О. В. Теоретико-методичні засади оптимізації професійної підготовки вчителів фізичної культури у вищих навчальних закладах: автореф. дис. ... д-ра пед. наук. Київ, 2009. 35 с.
59. Чецейко С. Інноваційні підходи до організації процесу фізичного виховання. *Фізичне виховання в школі*. 2005. № 2. С. 46–49.
60. Черноштан А. Г. Професійна підготовка майбутнього вчителя фізичного виховання на основі модульно-рейтингової технології навчання: автореф. дис. ... канд. пед. наук. Луганськ, 2002. 18 с.
61. Шаповалова І. Формування фахової компетентності майбутніх учителів фізичної культури в контексті підготовки до професійного самовдосконалення. *Педагогічний дискурс*. 2014. Вип. 17. С. 204–208.
62. Язловецький В. С., Турчак А. Л., Лещенко Г. А. Спортивно-масова та фізкультурно-оздоровча робота у вищій школі: навч. посіб. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2006. 284 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

«Аркуш самооцінки сформованості педагогічної майстерності спортивного педагога та ефективності підготовки тренера - викладача з фізичної культури і спорту до проведення спортивно-масової роботи»

Компоненти педагогічної майстерності та ефективності підготовки тренера - викладача з фізичної культури і спорту до проведення спортивно-масової роботи		Оцінки				
		1	2	3	4	5
I. Гуманістична спрямованість особистості						
1.	Громадська активність					
2.	Покликання до фізкультурно-педагогічної діяльності					
3.	Соціальний оптимізм					
4.	Любов до дітей, потреба у спілкуванні					
5.	Інтерес та потреба до занять фізичною культурою та спортом					
II. Професійно - педагогічна компетентність						
1.	Психолого-педагогічна ерудиція					
2.	Суспільно-корисна обізнаність					
3.	Професійні знання та вміння					
4.	Інтерес до фізичної культури та спорту як до науки					
5.	Захопленість предметом					
III. Педагогічні здібності						
1.	Комунікативність (прихильність до людей, доброзичливість, товариськість)					

продовження Додатку А

3.	Динамізм особистості (здатність до вольового впливу та логічним переконанням)					
4.	Емоційна стійкість (Здатність володіти собою)					
5.	Креативність (здатність до творчості, нововведень)					
IV. Педагогічна техніка						
1.	Зовнішній вигляд педагога (гарна постава, підтягнутість, хороша фізична форма, помірність та відповідна форма одягу та ін.)					
2.	Техніка та культура мови (правильність, рухова координація, виразність, логічність, переконливість, стислість та ін.)					
3.	Культура спілкування (педагогічний такт, етикет у спілкуванні та поведінці, здатність керувати спілкуванням, вербальні та невербальні засоби спілкування)					
4.	Саморегуляція (організувати власну діяльність, постійне самовдосконалення, регуляція свого психічного стану, вміння створювати необхідний настрій)					

Додаток Б

«Оціночний лист для професійних компетенцій у ефективності підготовки тренера - викладача з фізичної культури і спорту до проведення спортивно-масової роботи»

№	Самовиховання професіональних умінь у ефективності підготовки тренера - викладача	Оцінки в балах				
		1	2	3	4	5
1.	Володіння методами пізнання себе.					
1.1.	Можу детально розібратися у самому собі					
1.2.	Можу об'єктивно оцінити свій психічний та фізичний стан.					
2.	Володію методами самоконтролю:					
2.1.	Можу визначити самопочуття за пульсом					
2.2.	Можу оцінити артеріальний тиск					
2.3.	Контролювати масу тіла					
2.4.	Веду щоденник спостереження за тренувальним процесом					
2.5.	Веду щоденник професійного зростання					
3.	Самовиховання психофізичного стану					
3.1.	Контролюю свій емоційний стан.					
3.2.	Дотримуюся режиму дня, праці та відпочинку.					
3.3.	Достатньо відпочиваю.					
3.4.	Володію методами емоційної та вольової підготовки.					
3.5.	Вживаю заходів для покращення свого фізичного стану.					
3.6.	Здійснюю контроль за своїм психічним станом.					
4.	Самовиховання професійних вмінь					
4.1.	Самовиховання інформаційних умінь					
4.2.	Вмію володіти словом, мовою.					
4.3.	Вмію користуватися наочними посібниками.					
5.	Самовиховання комунікативних умінь					
5.1.	Підвищую ідейно-політичні та морально-естетичні якості.					
5.2.	Треную навички у спілкуванні.					

Продовження Додатку Б

5.3.	Вмію легко долати зайву сором'язливість у спілкуванні.					
5.4.	Зможу налагодити стосунки.					
5.5.	Вмію уважно вислуховувати співрозмовника.					
6.	Самовиховання вмінь пізнавальної діяльності					
6.1.	Орієнтуюсь у змісті навчання та виховання.					
6.2.	Вмію логічно опрацювати текст, скласти схему, план.					
7.	Самовиховання інтелектуальних умінь					
7.1	Треную регулярно увагу, мислення, пам'ять.					
7.2.	Вмію вийти зі скрутного становища, використовуючи кмітливість і винахідливість.					
7.3.	Маю навички пізнавальної активності.					
7.4.	Вмію оцінити гнучкість та логічність свого мислення.					
8.	Самовиховання організаторських умінь					
8.1.	Здатний керувати діями інших					
8.2.	Вмію розподілити роботу серед учнів					
8.3.	Можу виявити вимогливість.					
8.4.	Здатний викликати інтерес до справи.					
8.5.	Можу об'єктивно оцінити результати робіт.					
8.6.	Володію такими методами, як самоінструкція, самонаказ, самоконтроль.					
9.	Володіння інформаційними технологіями					
9.1	Вмію користуватися комп'ютером					
9.2	Використовую спеціальну додаткову літературу для професійної діяльності					
10.	Перспективи професійного зростання					
10.1	Здобуття другої вищої освіти					
10.2	Продовження навчання в аспірантурі					
10.3	Самоосвіта у майбутній професії					
10.4	Досягнення успіху на керівній посаді					
10.5.	Здобуття додаткової освіти (масажист, інструктор фітнесу, тренер з обраного виду спорту).					

Додаток В

Сценарій спортивного-масового заходу
“Свято баскетболу”

Мета: Створити атмосферу радості, співпереживання, активного відпочинку. Залучити до участі у святі максимальну кількість учнів, вчителів, тренерів-викладачів. Пропагувати здоровий спосіб життя, збільшувати рухливий режим, розвивати рухливі якості учнів — спритність, швидкість, витривалість. Виховання в дітей почуття колективізму, вміння вести себе в нестандартних ситуаціях і приймати швидкі рішення. Згуртувати учнівські, учительські колективи у загальній справі — піклування про своє життя і здоров'я.

Провідна ідея заходу: «Здоров'я — це цінний скарб, про який треба піклуватися щодня. Жити — це означає рухатись».

План проведення свята

I. Загальношкільна лінійка.

1. Виступи "директора школи та гостей свята з привітаннями та побажанням здоров'я, сил тощо.

2. Оголошення плану проведення змагань, ознайомлення з командою та запрошеними тренерами-викладачами.

II. Проведення свята в спортивній залі (за окремим сценарієм).

1. Виступ команд учнів 15-17 років.

2. Змагання команди старшокласників і команди вчителів.

III. Підбиття підсумків змагань, нагородження учасників призами.

Сценарій спортивно-масового заходу «Свято баскетболу»

1. Шиккування команд — учасників заходу в спортивній залі.

2. Виступ тренера-викладача , який оголошує умови першого естафетного завдання:

“Команди представлені, журі теж. Нагадую, що оцінюватись конкурси будуть за швидкість і правильність виконання завдань після кожної естафети за трибальною шкалою. Команди готові? Розпочинаймо!”

- **Естафета «Хто швидше».** Дитина веде баскетбольний м'яч до визначеного місця на майданчику, кидає м'яч в кошик. Після того, як дитина влучить м'ячем у кошик, батько і мама стрибають обоє в одному мішку до дитини, садять її в мішок і несуть разом до команди, де передають естафету іншим.
- **Естафета «Гонка м'ячів».** Гравці стають у широке коло і розраховуються на «перший – другий». Перші номери – одна команда, другі номери – команда суперників. Два направляючі гравці – капітани, в них у руках м'ячі. За сигналом учителя капітани передають м'ячі по колу в протилежні сторони гравцям своєї команди. Перемагає та команда, яка швидше поверне м'яч капітану.
- **Естафета “Повітряна куля”.** Дві команди, що розташовуються в шеренги обличчям одне до одного. За спиною в гравців кожної команди на відстані 4—5 м провести обмежувальну лінію. Між кожною парою гравців тренер-викладач підкидає повітряну кулю, а учні в стрибку прагнуть відбити кулю однією рукою за спину суперника, перекинувши при цьому кулю через обмежувальну лінію. Той, кому це вдається, отримає 1 бал. Переможе команда, що набере більшу кількість балів.
- **Естафета “Кидай — біжи”.**
Дві команди, які шикуються в дві шеренги через одного . У перших гравців — м'ячі. За сигналом вони передають їх партнерам, які стоять навпроти, і біжать на їхнє місце. Ті виконують аналогічні дії, аж доки м'яч досягне протилежного флангу. Останній гравець, виконуючи ведення м'яча, біжить за

шеренгою на місце першого, і гра повторюється. Переможе команда, гравці якої раніше займуть свої місця.

● **Естафета “Один хвіст добре, а два — краще”.**

Гравці з м'ячами розташовуються довільно на майданчику. У кожного ззаду прикріплено стрічку розміром 12—40 см — «хвіст». За сигналом гравці переміщуються з веденням, прагнучи відірвати одне в одного хвіст. Після завершення запланованого часу звучить сигнал до завершення гри.

Переможуть гравці, в яких виявиться найбільша кількість відірваних хвостів.

● **Естафета “Снайпер”.** Час на кожну партію (гру) встановлюється у залежності від кількості команд. Грають 3 на 3 на половині поля. Не задіяні учні уболівають за своїх товаришів.

Тренер-викладач :

”Це остання естафета. Поки журі підраховує кількість балів наших учасників, ми підведемо дружню гру “Стрітбол” май учнями та запрошеними тренерами-викладачами ”.

● **Гра “Стрітбол” .** Гра триває 15 або 10хв., або до моменту, коли одна з команд набере 21 очко. У перші 10 хвилин відлічується брудний час (годинник зупиняється тільки у разі нанесення травми гравцю (якщо немає заміни) до з'ясування, чи можливо йому продовжувати гру - ця пауза не вважається тайм-аутом), а останні 2 хвилини - чистий час (годинник зупиняється у разі будь-якої не ігрової ситуації).

(Нагородження переможців)

Ну от і все, звучить свисток,
Свято баскетболу закінчилось.
Виходять переможці на місток.
Вітайте їх – ось наша сила!

Перемогла команда

Давайте привітаємо їх бурхливими оплесками!

От і закінчився наш спортивно-масовий захід «Свято баскетболу».

*Всім бажаю міцного здоров'я,
удачі, наполегливості і терпіння!. До побачення! Дякуємо за увагу!*